

**Building a better
working world**

Ernst & Young Tanácsadó Kft.
Ernst & Young Consulting Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf. 632 Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
ey.com/hu
Cg. 01-09-699932

Pénzügyminisztérium

Tanulmány a hazai adóelkerülés elleni szabályokról és a postafiók-szervezetek jelentette kockázatokról, nemzetközi kitekintéssel.

2023. szeptember 8.

**Building a better
working world**

**Building a better
working world**

Tartalomjegyzék

1. Tanulmány indoka és célja	3
Rövidítések	6
2. Vezetői összefoglaló	7
3. Postafiók-szervezetek – áttekintés	11
4. Valós gazdasági jelenlétre vonatkozó követelmények / általános gyakorlat Magyarországon jelenleg	14
5. Minimum előírások nemzetközi viszonylatban	26
5.1. Azonosított tényezők értékelése	30
5.2. Egységes nemzetközi fellépés	39
6. Ajánlás – Valós gazdasági jelenlét szabályok	44

1. Tanulmány indoka és célja

A gazdasági realitás és az üzleti tevékenység szervezésének módja az elmúlt évtizedek során jelentős változásokon ment keresztül. A határokon átnyúló tevékenységek és a digitalizáció egyre nagyobb szerepet játszanak a vállalatok életében és ezáltal gyakran elválik az értékteremtés földrajzi helye a vállalatok valós jelenlététől. A nemzetközi és hazai adószabályozás a gazdaság természetének gyökeres változására reagálva 2015-től prioritásként keresi a megoldásokat az adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítási jelenségek okozta kihívásokra. Az első szervezett fellépést az OECD keretein belül megalkotott 15 akciótervből álló BEPS csomag jelentette, mely akciótervek kidolgozása, kapcsolódó szabályrendszer kialakítása és implementálása a mai napig folyamatosan zajlik. Az OECD törekvéseit folytatva az Európai Unió is – részben a BEPS akciótervek keretein belül kidolgozott szabályok átültetésével, részben saját szabályok kidolgozásával – felvette a harcot a káros adóverseny, az adóelkerülés és adóvisszaélés ellen.

Magyarország – számos más országgal karöltve – az OECD és az Unió szabályainak átültetése és iránymutatásainak figyelembevétele mellett kidolgozott saját adóelkerülés elleni szabályokat is azzal a céllal, hogy mind belső viszonyaiban, mind nemzetközi szinten eredményesen felléphessen az adó vezérelte visszaélésekkel szemben.

Az elmúlt évtizedben a nemzetközi adószabályozással foglalkozó szervek számos adóelkerülésre irányuló üzleti gyakorlatot azonosítottak és léptek fel ellenük hatékonyan. Az ún. „shell” entitások vagy fedőszervezetek (a továbbiakban: **postafiók-szervezetek**) jelenléte a világgazdaságban és lehetséges hatásuk egy-egy ország adóbevételeire korábban is ismert tények voltak. A jelenlegi szabályozói háttérrel tekintve, egyelőre az általános adóelkerülés elleni nemzeti szabályok és az általános, elsősorban adóelőny elérésére végrehajtott tranzakciókat visszaszorító szabályok korlátozzák a visszaélésszerűen alkalmazott postafiók-szervezeteket is magába foglaló struktúrák létrehozását és azok működését.

A jelen tanulmány azzal a céllal készült, hogy a nemzetközi és magyarországi szabályozás áttekintésével azonosítsa azokat a tényezőket, melyek fennállása esetén nagy valószínűséggel olyan postafiók-szervezet azonosítható, mely használata adóelkerüléssel és adócsalással kapcsolatos adóbevétel-kiesést és a káros adóverseny erősödését eredményezheti. Ezen

tényezők feltárása érdekében a tanulmány részletesen be kívánja mutatni, hogy a magyar és a további vizsgált országok nemzeti szabályai miként ismerik el és kezelik a postafiók-szervezetek működését, milyen gazdasági és adó vonatkozású jelenléti követelményeik hatályosak jelenleg, és esetlegesen milyen következményeket fűznek az adóelkerülésre irányuló postafiók-szervezetek használatához.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy ahogyan azt az Európai Uniói is elismeri, minden állam szuverén joga a maga adópolitikáját az adottságainak és gazdasági céljainak megfelelően, szabadon alakítania. Ennek megfelelően minden nemzeti szabály vizsgálatára és értelmezésére az adott ország historikus, földrajzi és gazdasági adottságai és saját adópolitikájának figyelembevételével, azok keretei között van csak lehetőség.

A tanulmány végső célja javaslatok megfogalmazása olyan:

- i) **feltételekre**, amelyekkel hatékonyan azonosíthatóak az adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek;
- ii) **követelményekre**, amelyekkel a postafiók-szervezetek jelenléte és az általuk jelentett adóbevétel-kiesés kockázata megfelelően kezelhető; és
- iii) **következményekre**, amelyek hatékonyan alkalmazhatóak abban az esetben, amennyiben jelentős adóelkerülési és adóbevétel-kiesést jelentő postafiók-szervezet kerül azonosításra a fentiek mentén.

A tanulmány továbbá tekintettel van a postafiók-szervezetek működéséből eredő adóelkerülési és adóalap-kiesési kockázat mértékére, és ezzel összhangban fogalmazza meg javaslatait. Ennek megfelelően olyan feltételek meghatározása a cél, melyekkel pontosan és hatékonyan azonosíthatóak azok a postafiók-szervezetek, melyek működése valós és jelentős adóelkerülési kockázatot jelent nemzeti és nemzetközi szinten. A követelmények meghatározása tekintetében a tanulmány elismeri az eltérő méretű operációk fenntartásához ténylegesen szükséges erőforrások különbözőségét és tekintettel van a versenyképesség fenntartására és a gazdaság alapvető működésére. A következmények terén a tanulmány a kockázatok és hatásai mértékének

megfelelő, a szükséges adminisztratív terheket nem túllépő és a versenyképességet nem veszélyeztető következményeket fogalmaz meg.

Egy világos és jól felépített szabályrendszer hozzájárulhat egy adózó-barát és kiszámítható gazdasági környezet kialakításához és fenntartásához. A feltételek, követelmények és következmények világosan megfogalmazott rendszere mind a hatóságok, mind az adózók számára egy stabil és gazdaságilag kiegyensúlyozott környezetet teremt.

Magyarország az OECD és az Európai Unió tagjaként és önállóan is fellép a káros adóverseny, az adóalap erózió és nyereségátcsoportosítás, valamint az adóelkerülés ellen, míg támogatja a valós gazdasági jelenlét erősítését a piacgazdaság működésének fenntartása mellett. Jelen tanulmány ezen törekvések mentén, ezen célkitűzéseket szem előtt tartva készült.

Building a better
working world

Rövidítések

Art.	2017. évi CL. az adózás rendjéről szóló törvény
ATAD	Anti Tax Avoidance Directive
BEPS	Base Erosion and Profit Shifting
Ctv.	2006. évi V. a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló törvény
DAC	Directive on Administrative Cooperation
GAAR	General Anti Avoidance Rules
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
PEI	Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda
Pmt.	2017. évi LIII. a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény
Ptk.	2013. évi V. a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény
Tao tv.	1996. évi LXXXI. a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény

2. Vezetői összefoglaló

- ▶ A tanulmány azzal a céllal készült, hogy javaslatokat fogalmazzon meg:
 - ▶ olyan **feltételekre**, amelyekkel hatékonyan azonosíthatóak az adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek,
 - ▶ olyan **követelményekre**, amelyekkel a postafiók-szervezetek jelenléte és az általuk jelentett adóbevétel-kiesés kockázata megfelelően kezelhető,
 - ▶ és olyan **(jog)következményekre**, amelyek hatékonyan alkalmazhatóak abban az esetben, amennyiben jelentős adóelkerülési és adóbevétel-kiesést jelentő postafiók-szervezet kerül azonosításra.
- ▶ A postafiók-szervezetek nem önmagukban és létezésükben jelentenek adóelkerülési kockázatot, hanem az azok visszaélésszerű alkalmazása, amely azonosítására szükség van. Emellett fontos a piaci és nem káros adóverseny fenntartása és a gazdasági folyamatok szabad alakulásának megőrzése. Ezen tengelyek mentén lehet olyan javaslatokat megfogalmazni, amelyek ösztönzően hatnak a valós gazdasági jelenlét fenntartására és amelyek megfelelő mértékben képesek kezelni a postafiók-szervezetek működéséből eredő adóelkerülési kockázatokat.
- ▶ A magyar belső szabályozás a postafiók-szervezetek által jelentette adóelkerülés, adóalap-erózió és adóbevétel-kiesési kockázatok ellen jelenleg néhány követelménnyel rendelkezik, valamint létezik egy általánosan bevett gyakorlat.
- ▶ A nemzetközileg azonosított tényezők áttekintésénél látható, hogy ezen tényezők különböző kombinációja alkotja a jelenleg megfelelőnek tartott szintet. Ebből levonható a következtetés, hogy napjainkban a postafiók-szervezetek visszaélésszerű alkalmazásához kapcsolódó kockázatok kezelése rugalmas szabályrendszerrel, gyakorlati megközelítéssel, valamint az üzleti tevékenységeket eseti szinten vizsgálva valósul meg.
- ▶ Az Európai Unió tagállamai jelenleg is tárgyalják az ún. UNSHELL direktívát, amely a postafiók-szervezetek adózási célú, visszaélésszerű felhasználásának megelőzésére irányuló szabályok egységes fellépését hivatott biztosítani. A direktíva egységes elfogadásának, valamint a nemzeti jogba való beillesztésének várható időpontja egyelőre bizonytalan, ezért addig is javasoljuk a tanulmányban meghatározott definíciókat és szankciókat bevezetni a tényleges adókockázatot jelentő postafiók-szervezetekkel kapcsolatban.

- ▶ A tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek körének pontos meghatározása egy megfelelő szabályozás kialakításának az alapja. Ennek megfelelően a tanulmány azonosítja azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén javasolja, hogy egy társaság ne minősüljön postafiók-szervezetnek, mert megalapozottan valószínűsíthető, hogy működése nem jelent tényleges adóelkerülési kockázatot.
- ▶ A javaslat szerint ne minősüljenek postafiók-szervezetnek:
 - ▶ azok a társaságok, amelyek bevétele a vizsgált évben nem éri el a 40-50 millió forintot, vagy eszközeinek könyv szerinti értéke a vizsgált évben nem haladja meg a 400-500 millió forintot;
 - ▶ azok a társaságok, amelyek összes bevételeinek kevesebb, mint 75-80%-a származik a meghatározott passzív jövedelemtípusokból;
 - ▶ azok a társaságok, amelyek nem folytatnak az alábbi feltételek valamelyikének megfelelő határokon átnyúló tranzakciókat:
 - ▶ a meghatározott passzív jövedelemtípusokból származó bevételek több, mint 60-70%-a határon átnyúló tranzakciókból származik; vagy
 - ▶ egy adott évben az eszközei könyv szerinti értékének 60-65%-a külföldön található vagy külföldön van bejegyezve;
 - ▶ azok a társaságok, amelyek tőzsdén vagy szabályozott piacra bevezetett vagy ilyen piacokon jegyzett értékpapírral rendelkeznek;
 - ▶ azok a társaságok, amelyek a hazai szabályozás alapján pénzügyi szervezetnek minősülnek.
- ▶ Javaslatként került megfogalmazásra, hogy a minimumkövetelményeknek való megfeleléssel kapcsolatban az éves társasági adó bevallással azonos formanyomtatványon kelljen nyilatkozni. A tanulmány bemutat minimumkövetelményeket a döntéshozó személyek, döntéshozó szerv, rendelkezésre álló helyiség és a munkavállalók, tekintetében.
- ▶ A javaslat szerint az alábbi minimumkövetelmények együttes teljesítése szükséges, hogy egy társaság az adott évben ne minősüljön postafiók-szervezetnek:
 - ▶ A társaság rendelkezik legalább egy olyan döntéshozó személlyel, amely jogosult a társaság nevében harmadik felekkel szerződést kötni, a társaság ügyeit intézni. Továbbá ez a személy:

- ▶ rendelkezik magyar adóügyi illetőséggel vagy képes – akár napi szinten – külföldről Magyarországra ingázni,
- ▶ rendelkezik a tevékenység végzéséhez szükséges megfelelő szakértelemmel,
- ▶ önállóan is képes a társaság jövedelemtermelő tevékenységét befolyásoló döntések meghozatalára,
- ▶ nem rendelkezik ötnél több független társaságban nem önálló aláírási joggal;
 - ▶ a döntéshozó szerv legalább évi egy alkalommal Magyarországon tartja az ülést;
 - ▶ Magyarország területén a társaság rendelkezésére áll egy fizikai létesítmény;
 - ▶ a társaság Magyarországon egy-két teljes állású munkavállalót foglalkoztat.
- ▶ Az érintett társaságok a megfogalmazott minimumkövetelmények teljesítésével kapcsolatban a NAV-nak kötelesek nyilatkozatot benyújtani.
- ▶ A javasolt minimumkövetelményeknek való meg nem felelés esetére olyan jogkövetkezmények kerültek megfogalmazásra a postafiók-szervezetekkel szemben, amelyek véleményünk szerint alkalmasak az e tanulmányban megfogalmazott célok elérésére.
- ▶ A nemzetközi gyakorlat és a postafiók-szervezetek által jelentett tényleges kockázat mértékét figyelembe véve, a nyilatkozattétel elmulasztása vagy hibás teljesítése, valamint a minimumkövetelmények nem teljesítése esetén a társaság postafiók-szervezetnek minősítését javasoljuk az adott évben. Ebben az esetben pedig a következő jogkövetkezmények alkalmazását javasoljuk:
 - ▶ az érintett társaságok NAV-tól igényelt illetőségigazolásán szerepeltetni kell, hogy postafiók-szervezetnek minősülnek,
 - ▶ a NAV által végzett éves kockázatelemzési besorolásban eggyel rosszabb kategóriába kell az érintett társaságokat sorolni,
 - ▶ abban az adóévben, amikor a társaság másodjára kapja meg a postafiók-szervezeti minősítést, 2-10 millió forint nagyságrendű pénzbírság kerüljön kiszabásra,
 - ▶ a NAV egy nyilvánosan vezetett listában sorolja fel az adott adóévben postafiók-szervezetnek minősített valamennyi társaságot.
- ▶ A javasolt szabályrendszerbe – a magyar és nemzetközi jogalkalmazással összhangban – úgy véljük szükséges egy méltányosság alapú kivétel bevezetése, mely során a társaság

**Building a better
working world**

meghatározott esetben bizonyíthatja, hogy ellentétben az előzetes megállapítással, nem tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezet, és ezáltal mentesülhet a jogkövetkezmények alkalmazása alól.

- ▶ A magyarországi piaci viszonyokat szem előtt tartva az ajánlott szabályrendszert a bevezetés után megfelelő idő elteltével, bizonyos időközönként javasoljuk felülvizsgálni és a gyakorlat alapján esetlegesen módosítani.

3. Postafiók-szervezetek – áttekintés

Jelen tanulmány célja javaslatok megfogalmazása a postafiók-szervezetek működése által jelentett adóelkerülési és adóbevétel-kiesési kockázatok feltárására, azonosítására és kezelésére. Mielőtt azonban a postafiók-szervezetek jelenlétét kezelő szabályrendszer feltárása következne, szükséges a fogalom azonosítása és a jelenség gazdasági gyökereinek és következményeinek mélyebb megértése.

Postafiók-szervezetek meghatározása

Jelen tanulmány az általános gazdasági megközelítést követve postafiók-szervezetnek tekinti a valós gazdasági jelenléttel nem, vagy csak csekély mértékben rendelkező társaságokat. Ez a gyakorlatban leggyakrabban azt jelenti, hogy a társaság az adott államban vagy egyáltalán nem rendelkezik munkavállalókkal, vagy – a szerzett bevételhez mérten – kevés munkavállalója van. Illetve nem rendelkezik tárgyi eszközökkel és nincsenek az adott államban a fizikai jelenlétét megerősítő tények, körülmények. Ilyen paraméterek mentén az elmúlt években több jellegzetes működési forma is megjelent, melyek mindegyike jogilag szabályozott keretek között jön létre és működik, mégis könnyen használható adóelkerülési eszközként.

Postafiók-szervezetnek tekinti a tanulmány azokat a vállalatokat, amelyek anonimitásuk által lehetőséget teremtenek arra, hogy a tényleges haszonhúzó ismeretlen maradjon. Ilyen információ hiányában a vállalat vagy a vállalatok láncolata adócsalásra, pénzmosásra és terrorizmus finanszírozására is lehetőséget adhat. További postafiók-szervezetek az úgynevezett postafiók cégek, melyek visszaélészerű használata jelentős adóelkerülési kockázatot rejt. Fő jellemzője az ilyen cégeknek, hogy az adminisztratív jellegű adatokon kívül az adott országban nem rendelkeznek jelenléttel, nem folytatnak valós gazdasági tevékenységet. A harmadik tipikus formája a postafiók-szervezeteknek a csoportfinanszírozó vagy holding tevékenységet folytató entitások, melyek az adótervezés kedvelt eszközeivé váltak az elmúlt időszakban.

Az ismertett postafiók-szervezeti formák a legtöbb esetben az adott ország jogának megfelelően létrehozott jogi entitások, melyek létrehozására és működtetésére a jogszabályok alapot biztosítanak. Ennek legfőbb oka, hogy bár ezen entitások eszközként szolgálhatnak az adótervezésben és adóelkerülésben, valós gazdasági okok mentén is indokolt lehet az alkalmazásuk. Tipikus, alapvetően elfogadott, sőt a családi vagyontervezésben támogatott megoldás egy entitás létrehozása a családi vagyon tartására és továbbörökítésének biztosítására. Természetéből adódóan ekkor valós gazdasági jelenlét (munkavállalók, termelési eszközök, stb.) nélkül áll fenn a szervezet, melyet alapvetően nem adóelkerülés céljából hoztak létre.¹ Emellett, multinacionális vállalatoknál is valós gazdasági indok lehet például a postafiók-szervezetek létrehozására az esetleges összeolvadások, szétválások, valamint társas vállalkozások hatékony megvalósítása ugyanúgy, mint a vagyontervezés és a kapcsolódó kockázatok kezelése.²

A leírtakból jól látszik, hogy a postafiók-szervezetek nem önmagukban és létezésükben jelentenek adóelkerülési eszközöket, hanem azok visszaélészerű alkalmazása hordozza magában az adócsalás kockázatát.³

Postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazása

A postafiók-szervezetek valós adóelkerülési kockázatot hordozó visszaélészerű alkalmazása számos módon megvalósulhat. A különböző államok eltérő nemzeti adószabályai és eltérő gazdasági környezetet teremtő kettős adóztatás elkerülését célzó egyezményhálózata elősegíti a határokon átvívelő adóelkerülési gyakorlatok fenntartását, akár a postafiók-szervezeteken átfolyó passzív jövedelmeket terhelő adóterhek kedvező alakításával, vagy azok elkerülésével.

¹ E. van der Does de Willebois, Emily M. Halter, Robert A. Harrison, J. Won Park and J.C. Sharman, 'The Puppet Masters – How the corrupt use legal structures to hide stolen assets and what to do about it', International Bank for Reconstruction and Development / World Bank, 2011.

² M. Aydogdu, C. Shekhar and V. Torbey, 'Shell companies as IPO alternatives: an analysis of trading activity around reverse mergers', Applied Financial Economics, 17:16, pp. 1335-1347

³ Ezt a tényét a Tanács Irányelve a fedőszervezetek adózási célú, visszaélészerű felhasználásának megelőzésére irányuló szabályok megállapításáról és a 2011/16/EU irányelv módosításáról szóló javaslat (COM(2021) 565 final) is megerősíti: "Bár az ilyen szervezetek használatának megalapozott okai lehetnek, további intézkedésekre van szükség az olyan helyzetek kezelése érdekében, amikor az adózók megkerülik az adójog szerinti kötelezettségeiket, vagy az adójog tényleges céljával ellentétesen cselekednek azáltal, hogy visszaélnék olyan vállalkozásokkal, amelyek nem végeznek tényleges gazdasági tevékenységet."

A postafiók-szervezetek egyik tipikus visszaélészerű alkalmazása a kettős adós egyezmények által nyújtott kedvezmények kiaknázásához köthetőek. Ebben az esetben a kedvező nemzeti szabályokon túl, az adóegyezmény-hálózat előnyeinek kiaknázása agresszív adótervezéssel, nyereségátcsoportosítással és különböző szokásos piaci árakhoz köthető megoldások megvalósításával adóelkerüléshez vezet. Ez a vállalat oldalán káros adóversenyt erősítő, aránytalan kedvezményeket, míg az érintett államokban adóbevétel-kiesést eredményez.

Tekintettel arra, hogy a postafiók-szervezetek tipikusan passzív jövedelmeket (osztalék, kamat, jogdíj) gyűjtenek és áramoltatnak tovább, az adóbevétel-kiesésen túl más, gazdasági és társadalmi hatások is megjelennek. A káros adóverseny erősítésén túl ilyen esetekben a társaság tipikusan nem forgatja vissza az adott államban a termelt nyereséget, nem fizet béreket, melyből az állampolgárok megélhetési cikkeket vásárolnak, így a nyereség tisztán – a potenciálisan befizetett társasági adón túl – kiáramolhat az országból. Ez a gyakorlat, bár az adott évben biztosít állami bevételeket, a struktúra rugalmasságából adódóan nem nyújt stabil gazdasági alapokat. Így az a nemzeti gazdaság, mely megengedi a postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazásának nagymértékű elterjedését, a nemzetközi gazdasági- és kiemelten a nemzetközi adókönyvet változásainak különösen ki lesz téve, mely végül a gazdálkodók bizalmának csökkenését eredményezheti.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazása valós adóelkerülési kockázatot jelent, amely azonosítására szükség van. Ezen túlmenően azonban fontos a piaci verseny fenntartása és a gazdasági folyamatok szabad alakulásának megőrzése. Ezen szempontok mentén lehet olyan jogkövetkezmenyi javaslatokat megfogalmazni, amelyek ösztönzően hatnak a valós gazdasági jelenlét fenntartására, és amelyek megfelelő mértékben képesek kezelni a postafiók-szervezetek működéséből eredő adóelkerülési kockázatokat.

4. Valós gazdasági jelenlétre vonatkozó követelmények / általános gyakorlat Magyarországon jelenleg

Ahogy fentebb is leírásra került, egyetlen országnak a postafiók-szervezetek jelenlétéhez és működéséhez kapcsolatos belső jogi szabályozása sem vizsgálható és értékelhető az ország adottságainak és gazdaság- és adópolitikai célkitűzéseinek figyelembevételével nélkül.

Egy adott ország adórendszerét minden adónem kölcsönhatását feltárva lehet érdemben vizsgálni és értékelni. Ezen – ösztönző vagy éppen elrettentő – gazdasági hatások kihasználásával az adórendszer az ország adottságai kiaknázásának és a gazdaság- és adópolitikai célkitűzések megvalósításának eszközévé válik.

Magyarország Közép-Kelet-Európa szívében, kedvező földrajzi adottságokkal rendelkező ország, mely ugyanakkor kicsi, nyitott gazdaságnak számít. Bilaterális adóviszonyaiban Magyarország az Európai Unió tagjaként fejlett államnak számít, ugyanakkor a nyugati államokkal való összehasonlításban néhány, fejlődő államokra jellemző gazdasági jegyet is fel lehet fedezni. Ezen gazdasági adottságok historikusan meghatározták a magyar adópolitikát, melyben így tipikusan a forgalmi adók váltak hangsúlyossá. Ezen adópolitika alapvetően – a tőke és nyereség adóztatásával szemben – a fogyasztást, következésképpen a gazdasági növekedést ösztönzi, valamint biztosítja a költségvetés kiszámíthatóságát, stabilitását.

A fentiek mellett főként a külföldi befektetések vonzása és a magyar gazdaságnak a nemzetközi vérkeringésbe való becsatornázása miatt a társaságokat terhelő – tipikus jövedelemadó – egykulcsos társasági adó európai viszonylatban alacsony, 9%. Ugyanezen cél mentén a fiskális intézkedések közül kiemelkedik többek között az államilag támogatott kiemelt ágazatok védelme és a beruházások, beruházási transzferek támogatása.

Magyarország a nemzetközi adózási vitákban és a szabályozások megfogalmazása során is támogatja az adóversenyt, ugyanakkor határozottan fellép a káros adóverseny és az adóelkerülés ellen. Ezt tükrözi többek között az OECD kétpilléres globális adóreformban való aktív részvétel, valamint annak 2024. január 1-től való bevezetésének támogatása is. Magyarország a korábban

bemutatott adóelkerülést célzó nemzetközi és európai kezdeményezésekhez is csatlakozott, azok bevezetését támogatta, valamint implementálta a BEPS esetében a 2021 évi III., az adóalap-erőzió és nyereségátcsoportosítás megelőzése érdekében hozott, adóegyezményekhez kapcsolódó intézkedések végrehajtásáról szóló Multilaterális Egyezmény kihirdetéséről szóló törvényt. A BEPS törekvéseken kívül a magyar adójogszabályokra hatással volt az „A Tanács 2016. július 12-i (EU) 2016/1164 a belső piac működését közvetlenül érintő adókikerülési gyakorlatok elleni szabályok megállapításáról szóló irányelv”, valamint az azt módosító, 2017. május 29-i (EU) 2017/952 irányelv, azaz az ATAD. A direktívának való megfelelés érdekében Magyarország több lépcsőfokban módosította a Tao tv. rendelkezéseit és vezette be többek között a tőke kivonási adóra vonatkozó szabályokat. A legfontosabb módosítás, mellyel Magyarország az adóelkerülés ellen fellépett, a 2019. évi LXXII. az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények uniós jogharmonizációs kötelezettségek miatt szükséges módosításáról szóló törvény, mely a Tao tv. 16/A. § a tőke kivonásra vonatkozó különös rendelkezéseket iktatta be a Tao tv.-be.

Magyarország a postafiók-szervezetek működésében rejlő kockázatokat már korábban is azonosította, és a postafiók cégek visszaélészerű használatának visszaszorítása érdekében fellépett azok kiszűrését elősegítő szabályozással. Kötelező a székhelyszolgáltatót igénybe vevő vállalatoknak a NAV-ot értesíteniük arról, ha postafiók cégeként működnek, azaz székhelyszolgáltatótól bérelnék címet, azonban saját irodával, unikális címmel nem rendelkeznek. A káros adóverseny és a postafiók cégek jelentette kockázatot ezáltal a NAV hatékonyabban tudja ellenőrizni és kiszűrni, mivel egy listával rendelkezik azon cégekről, amelyek székhelyszolgáltatót vesznek igénybe. Többek között ennek bevezetésével Magyarország támogatja a postafiók-szervezetek jelentette káros adóverseny, adóelkerülés, profitoptimalizálás, agresszív adótervezés veszélye elleni szabályok kiépítését és alkalmazását.

A NAV felett a PEI gyakorol felügyeleti tevékenységet a székhelyszolgáltatási tevékenységet végzők tekintetében. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a PEI felügyeleti ellenőrzési jogkörében eljárva különböző ellenőrzéseket végezhet a székhelyszolgáltatási tevékenységet nyújtóknál. A PEI a Pmt. 76/B. § (1) bekezdése alapján többek között nyilvántartásba veszi, vagy az erre irányuló kérelmet elutasítja és ennek tényéről a NAV-ot értesíti, majd a honlapján közzéteszi a székhelyszolgáltatást nyújtók listáját és a működésükhöz szükséges alapadatokat, pl.: adószám, székhely, tevékenység végzésének a helye, nyilvántartásba vétel napja.

Amint az a fentiekből következik, Magyarország a postafiók cégek jelentette kockázatot két fronton is kezeli, egyrészt a NAV felé bejelentési kötelezettséggel tartoznak azon társaságok, akik székhelyszolgáltatót vesznek igénybe. Másrészt pedig a NAV felügyeleti szerve, a PEI felé a székhelyszolgáltatást végzők is be kell, hogy jelentsék ilyen tevékenységüket. A NAV és a PEI ezáltal hatékonyan tudja ellenőrizni a székhelyszolgáltatók működését, valamint az ilyen szolgáltatást igénybe vevő társaságokat, ezáltal hatékonyan biztosítani tudják a székhelyszolgáltatók nyújtotta adóelkerülésre irányuló visszaélések visszaszorítását.

A nemzetközi adózási trendekkel összhangban Magyarországon is megjelentek a valós gazdasági jelenlétet megalapozó követelmények. Az alábbiakban kifejtett jogszabályi és általános követelmények alkalmazása szükséges annak érdekében, hogy egy vállalat magyarországi jelenléte valós gazdasági jelenlétnek minősüljön.

Jogszabályi kötelezettségek

Magyarországon az adójogviszonyokban a jogokat a törvény szellemének megfelelően, rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Nem minősül rendeltetésszerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja a jogszabályokban foglalt rendelkezések megkerülése, tehát az adóelkerülés.

Az adóügyi illetőség meghatározásával köti egy állam a saját adószabályaihoz az adott társaságot, így tartva igényt világjövödelmének vagy az adott országban termelt jövödelmének megadóztatására. Bár a gazdasági realitásban már gyakran elválnak az értékteremtés helye attól, ahol a hazai és nemzetközi szabályok adóügyi illetőséget deklarálnak, jelenleg az alább bemutatott tényezők mentén kidolgozott koncepció az irányadó az adóztatási jogok gyakorlásának meghatározásakor. Azonban a gazdasági folyamatok és az adóztatás természetének ilyen koncepcionális eltérése is hozzájárul az adóelkerülési gyakorlatok, köztük a postafiók-szervezetek működésével kapcsolatos nyereségátcsoportosítás és adóalap-erózió megjelenéséhez.

Magyarország szakított a korábbi gyakorlattal, miszerint egy vállalat ott rendelkezik adóügyi illetőséggel, amely jogrendszerben alapították, és lekövette azt a nemzetközi szinten is alkalmazott

és elismert mintát, miszerint az adóügyi illetőség meghatározása során a tényleges üzletvezetés helyének van döntő szerepe. Ezt a változást az a felismerés vezérelte, hogy társaságot alapítani a legtöbb államban egy általános, mindennapi gyakorlat, így vállalatok alapításával könnyű adóelkerülésre irányuló struktúrákat létrehozni. A tényleges üzletvezetés helye a társaságok alapításának helyénél jobban tükrözi a valós gazdasági folyamatokat.

Az adóügyi illetőség elismeréséhez többek között az alább kifejtett, nemzetközi viszonylatban is elismert és gyakran alkalmazott minimumkövetelmények teljesítése kötelező.

1. Üzletvezetés helye Magyarország

Tekintettel arra, hogy Magyarország az OECD tagja és az Európai Unió tagállama, nemzetközi adózási kérdésekben a szabályozási háttér és kapcsolódó gyakorlat vizsgálata magába kell, hogy foglalja az ezen szervek keretein belül hozott joganyag, a jogi kötőerővel nem rendelkező anyagok, valamint a követett gyakorlat feltárását is. Emiatt fontos megemlíteni az OECD Modellegyezmény és a kapcsolódó kommentár rendelkezéseit az adóügyi illetőség megállapításához kapcsolódóan. A 4. cikk (3) bekezdésben megtalálható döntőszabály korábban előírta (és ahogyan a mai napig valós alternatívaként megjelenik), hogy amennyiben egy természetes személytől eltérő személy esetében nem állapítható meg egyértelműen az adóügyi illetőség, akkor az azt eldöntő szempont a tényleges üzletvezetés helye.

Fontos látni, hogy az OECD Modellegyezmény egy alapvető kiindulási alap a kettős adóztatás elkerülésére szolgáló egyezmények tárgyalása során, melytől a tárgyaló felek szabadon eltérhetnek saját gazdasági és adópolitikai érdekeik figyelembevételével. Ezt a tárgyalási szabadságot alátámasztva a tényleges üzletvezetés helyének megállapítása során figyelembe vehető szempontok nincsenek konkretizálva, annak értelmezése a felekre van bízva.

A fentebb leírt folyamat eredménye jogszabályi szinten is megjelenik Magyarországon. A magyar társasági adó alanya a Tao tv. 2. § (3) bekezdése alapján meghatározott személy:

„Belföldi illetőségű adózónak minősül a külföldi személy, ha üzletvezetésének helye belföld.”

Ezzel a rendelkezéssel Magyarországon adóköteles a külföldi személy által termelt jövedelem, ha a külföldi személy üzletvezetésének helye Magyarország. Az üzletvezetés helyét explicit meg is fogalmazza a Tao tv. 4. § 35. pontja, mint:

„az a hely, ahol az ügyvezetés az irányításra berendezkedett”.

A magyar jogszabályok nem tartalmazzak konkrét iránymutatást arra vonatkozóan, hogy a gyakorlatban mit jelent és hogyan valósulhat meg az ügyvezetés irányításra való berendezkedése. Ez a megoldás egyben van tekintettel a változó üzleti modellek és struktúrák eltérő vezetési jegyeinek figyelembevételére és engedi figyelembe venni az összes, tényleges, az adott üzletben releváns tényezőt az üzletvezetés helyének megállapításánál. Így a szabályozás elég rugalmas ahhoz, hogy eltérő üzleti modellek esetén is a hatálya alá vonja a megfelelő külföldi személyeket, de egyben meghatározza az elemi szempontot, amely alapján az adóügyi illetőség meghatározásra kerülhet. Ennek a típusú szabályozásnak az egyik közvetlen velejárója, hogy a jogszabályi háttérrel nagy hangsúllyal kiegészíti a gyakorlati alkalmazás, tehát az adóhatóság gyakorlata (erről az általános gyakorlat részben bővebben értekeznek a tanulmány).

Amennyiben egy vállalat adóügyi illetősége arra a tényre alapul, miszerint az üzletvezetés helye Magyarországon van, a NAV felé kötelező bejelenteni a magyarországi tényleges üzletvezetés helyét az Art. 1. számú melléklet 1.22. pontja alapján. A bejelentési kötelezettség elősegíti, hogy az adóhatóság tisztábban lássa az olyan társaságokat, amelyeket bár nem Magyarországon alapítottak, de Magyarországról irányítanak, valamint esetlegesen célzott ellenőrzéseket, valamint támogatói eljárásokat tudjon folytatni annak meggyőződéséről, hogy az adott társaság üzletvezetésének helye valóban Magyarországról történik.

A hazai adószabályok keretében és az általános gyakorlat szerint az adózók különösen telephely formájában valósítják meg az üzletvezetés helyére történő berendezkedést. Telephelynek tekinti a Tao tv. 4. § 33. pontja az állandó üzleti létesítményt, berendezést, felszerelést, amellyel az adózó vállalkozási tevékenységét folytatja, tekintet nélkül arra, hogy a telephelyet milyen jogcímen használja. Ez a gyakorlatban, főleg a jelen tanulmány tematikáját figyelembe véve, tipikusan irodahelység bérlésével, fenntartásával, esetlegesen székhelyszolgáltató igénybevételével valósulhat meg.

2. Székhelyszolgáltató igénybevétele

A magyar jogszabályi környezet a magyar jogi személyek, azon belül is gazdasági társaságok számára kötelezően előírja a székhely meglétét annak a létesítő okiratban való feltüntetésével.⁴ A cég székhelye, a 2006. évi V. törvény szerint, a cég bejegyzett irodája, ahol a gazdasági társaság üzleti és hivatalos iratainak átvétele, őrzése, érkeztetése, rendelkezésre tartása és egyéb székhellyel összefüggő kötelezettségek megvalósulnak. A székhely a társaság számos iratának kötelező őrzési helye. A cég levelei, küldeményei (hivatalos szervektől többnyire átvételi jogosultsághoz kötött küldemények is) a székhelyre érkeznek, valamint a hivatalos szervek is itt kereshetik meg a céget ellenőrzés szempontjából. Továbbá egy vállalat meglétének egyik bizonyítéka a kihelyezett székhely cégtábla.

Fontos megjegyezni, hogy a vállalat székhelye nem szükségszerűen azonos a központi ügyintézés – vagy ahogy a Tao tv.-ben is ismert ügyvezetés – helyével. A társaság üzleti és adminisztratív szempontokat mérlegelő döntésétől függ, hogy a székhely egyben a központi ügyintézés helyeül szolgál-e, avagy sem. Amennyiben a székhely és a központi ügyintézés helye eltér, a létesítő okiratban mindkettő feltüntetendő, a cégjegyzékbe bejegyzendő. Ezt a követelményt a Ptk. 3:96. § (1) bekezdése tételesen is rögzíti.⁵ Amennyiben a székhely egyben a központi ügyintézés helye is, az azt jelenti, hogy ott a vállalat életét érintő döntések meghozatalára kerül sor, ott található a cég menedzsmentje, és általánosságban ott ülésezik a legfőbb szerv. Ilyen esetben a székhelynek

⁴ Ptk. 3:5. § b)

⁵ Vezekényi Ursula, Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényhez

meg kell felelnie mind a székhellyel, mind a központi ügyintézés helyével szemben támasztott törvényes követelményeknek.

Amennyiben a társaság székhelye nem azonos a központi ügyintézés helyével, akkor a székhely lényegében csak bejegyzett irodaként funkcionál. Ilyenkor a döntéshozatalra más, a létesítő okiratban szereplő, a cégjegyzékbe is bejegyzett helyen kerül sor. A központi ügyintézés helye a Ctv. eltérő rendelkezésének hiányában nemcsak Magyarországon lehet, ahogy egy külföldi személy üzletvezetésének helye is lehet Magyarország, ahogy az fentebb kifejtésre került. A központi ügyintézés helyének megjelölésére a törvény 31. § (1) bekezdése nem tartalmaz előírást, de figyelemmel a bejegyzési formanyomtatvány tartalmára, annak megjelölése ugyanolyan részletességgel történik, mint a székhelyé. A külföldi központi ügyintézési hely lehetőségét jól mutatja a formanyomtatvány irányítószámra vonatkozó rovata.

A székhelyszolgáltatók a fentebb leírt jogszabályi követelményeknek való könnyebb, költséghatékonyabb megfelelés érdekében végzik tevékenységüket. Általuk egy jogi személynek könnyen és gyorsan Magyarországon lehet az üzletvezetésének helye anélkül, hogy lényeges erőforrásokat kellene igénybe vennie. Emiatt az aspektus miatt székhelyszolgáltatók használata gyakran felmerül postafiók-szervezetek esetében. Jól látható ebből a postafiók-szervezetek korábban is kifejtett tulajdonsága, miszerint az adott országban akár saját alkalmazott és számottevő tárgyi eszközállomány nélkül is képesek nagy mennyiségű jövedelmeket mozgatni. Ez azt is jelenti, hogy azoknál a társaságoknál, amelyek székhelyszolgáltató szolgáltatásait veszik igénybe, halmozottan fennállhat az adóelkerülésre irányuló struktúra fenntartásának kockázata.

A fenti kockázat fényében Magyarországon már jelenleg is, – ahogy fentebb is kitért rá a tanulmány – amennyiben egy vállalat székhelyszolgáltatót kíván igénybe venni, azt egy erre dedikált formanyomtatványon a NAV felé köteles bejelenteni az Art. 1. melléklet 1.7 pontja alapján. A bejelentési kötelezettség kiterjed a székhelyszolgáltató nevére, székhelyére, adószámára és a székhelyszolgáltatás nyújtására irányuló jogviszony létrejöttének időpontjára. Ez a bejelentés lehetővé teszi az adóhatóság számára az ilyen társaságok, esetlegesen postafiók-szervezetek működésének kiemelt monitorozását.

Ezen túlmenően 2020-tól további szigorítások léptek életbe a székhelyszolgáltatás szabályainak tekintetében. A rendelkezések értelmében a székhelyszolgáltatók kötelesek az ügyfelek megadott szempontok szerint végzett átvilágítására és szelektálására. A szolgáltató köteles a megbízó cégek kockázatelemzését és átvilágítását elvégezni, és az üzleti kapcsolat létrejöttét megtagadni vagy megszüntetni, amennyiben az átvilágítás elvégzése nem lehetséges. A székhelyszolgáltató továbbá gyanús körülmény észlelése esetén jelentési kötelezettséggel rendelkezik a Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Irodának.

A fenti szabályozással többek között a postafiók-szervezetek elrejtőzését nehezíti meg a jogalkotó, és így az adóhatóság kiemelt figyelmet tud fordítani az adóelkerülést célzó struktúrák azonosítására.

3. Pénzforgalmi számlanyitási kötelezettség

A Magyarországon gazdasági tevékenységet végző vállalkozók magyarországi bankszámlát kötelesek vezetni, melynek részletszabályait az Art. 114. § határozza meg. Az alanyi köre ennek a szabályozásnak magába foglalja a magyarországi jogi személyeket, melybe a postafiók-szervezetek is beletartoznak. A bankszámlát, mely az erre kötelezett adózó rendszeres gazdasági tevékenysége körében kizárólag pénzforgalmi számla lehet, az adószám közlésétől számított 15 napon belül kötelesek megnyitni.

A bankszámla létrehozása és fenntartása bár önmagában egy adminisztratív lépés és nem követel meg valós gazdasági jelenlétet, azonban még egy csatornán biztosítja az adott társaságnak a rendszerszintű nyilvántartását és monitorozását. Emellett a pénzügyintézetek is kötelesek bizonyos mértékű ügyfélátvilágítást végezni és az adóhatósággal is együttműködni az esetlegesen kockázatos ügyfelek és tranzakciók monitorozásában.

4. Iratok őrzésének helye

A Magyarországon gazdasági tevékenységet végző adózók az Art. 1. melléklet 20.1 pontja alapján a NAV felé kötelesek bejelenteni azt a helyet, ahol az irataikat, elektronikus alapon rendelkezésre álló bizonylataikat, továbbá nyilvántartásaikat őrzik, amennyiben ez nem azonos a vállalat székhelyével. Ezt a kötelezettséget olyan úton is teljesítheti a vállalat, ha a nyilvántartásához online hozzáférést biztosít a NAV számára. Erről az aspektusról fentebb, a székhelyszolgáltatók igénybevételénél részletesen is értekezett a tanulmány. Ugyanakkor ezen a ponton is fontos hangsúlyozni, hogy ezek az intézkedések bár önmagukban nem képesek kezelni a postafiók-szervezetek működésében rejlő adóelkerülési kockázatokat, de rálátást biztosítanak az adóhatóságnak a kockázati tényezőket mutató vállalatokra.

A fentiekből jól látható, hogy a magyar jogszabályi környezet a valós gazdasági jelenlét szabályozása terén rugalmas keretszabályozást alkalmaz, melynek bizonyos, főleg adminisztratív részletei kidogozottabbak. A postafiók-szervezetek működése által jelentett kockázatokat jelenleg a szabályozás többrétegű bejelentési kötelezettségek beiktatásával és fokozott nyomon követéssel, ezáltal adóhatósági ellenőrzésekkel igyekszik kezelni.

Általános gyakorlat

A fentiekben bemutatott szabályrendszer megfelelő működésének elengedhetetlen része az adóhatósági gyakorlat alakulása. A szabályozás rugalmasságával az adózók a korábbi tapasztalataikat és az iparági, például adótanácsadók által feltárt általános gyakorlatokat követik a jogszabályi megfelelés érdekében. Ennek okán a postafiók-szervezeteket érintő jelenlegi magyar szabályozás teljes körű feltárásához az adóhatósági gyakorlat vizsgálata és értékelése is szükséges.

A jelenlegi bemutatott jogszabályi minimumkövetelményeken túl általános ajánlások vannak érvényben annak érdekében, hogy a vállalatok valós gazdasági jelenlétüket az adóügyi illetőségük támogatása érdekében fenntartsák. A szabályok és a kapcsolódó joggyakorlat követésével egyrésztől megalapozottan megállapítható egy társaság tényleges üzletvezetésének helye, másrésztől nagyfokú bizonyossággal feltárható, hogy valós gazdasági tevékenységet végez-e.

Jelenleg ezen gondolatmenet mentén lehet az esetleges postafiók-szervezeteket azonosítani Magyarországon.

A korábbi jogszabályi háttér feltárásánál is kifejtett tényleges üzletvezetés vagy központi ügyintézés helye a magyar jogi személyek, és a magyar társasági adó szabályozás hatálya alá tartozó személyek esetében meghatározó aspektus. Ezen aspektus kiemelkedő szerepe a gazdasági mobilitás megjelenésének következménye. Ez azt jelenti, hogy a nemzetközi adószakmában az üzletvezetés (pontosabban a tényleges üzletvezetés) helye és annak gyakorlásának módja olyan széles körben elfogadott sztenderd tulajdonságok, melyek az adott vállalat valós gazdasági tevékenységéről, a tevékenység végzésének és ezáltal a valós értékteremtésnek a helyéről egy megbízható képet adhatnak. Ennek nyomán pedig, szorosan kapcsolódva az értékteremtés helyéhez, a tényleges üzletvezetés helye vált a jövedelmet terhelő adók esetében az adóztatási jog gyakorlásának jogosultságát eldöntő szempontjává. Így a nemzetközi és magyar gyakorlat összekapcsolódva az alábbi tényezők meglétével vagy erősítésével támasztják alá az üzletvezetés és a tényleges értékteremtés helyét.

A fentiekkel összhangban Magyarországon általánosan követett magatartás a bizonyos időközönként, Magyarországon tartott döntéshozó szervi ülés. Az adott üzleti tevékenység függvényében javasolt lehet évi egy vagy több ülés tartása, mely megalapozza az üzletvezetés helyét (és ezáltal az adóügyi illetőséget), valamint támogatja a valós gazdasági tevékenység Magyarországról történő folytatásának tényét.

A döntéshozó szerv ülésének fizikai megtartása Magyarországon azért nagyon fontos kritérium, és nyújt egy megfelelő szintű alátámasztást a társaság valós gazdasági tevékenységéről, mert ezen üléseken hozzák meg a vezető tisztségviselők a vállalat irányítása szempontjából a leglényegesebb döntéseket. Ezen stratégiai jelentőségű döntések befolyásolják a társaság mindennapi működését annak konkrét célokat adva. Az adóügyi illetőség alátámasztása szempontjából rendkívül fontos az ilyen üléseken a külföldi döntéshozó szervi tagok fizikai megjelenése is, online jelenlétüket csak kivételes okok tudják hitelt érdemlően indokolni, pl.: az elmúlt években pusztító COVID-járvány.

A döntéshozó szerv ülését az alábbi módon szokás dokumentálni:

- i. Döntéshozó szerv üléséről készült eredeti, fizikai jegyzőkönyv (mely tartalmazza az ülés helyét, dátumát, résztvevők nevét, összehívás szabályszerűségét, a napirendi pontokat, ennek körében hozott határozatokat és ehhez kapcsolódó esetleges hozzászólásokat, tiltakozásokat) fizikai elkészítése, aláírása és megőrzése,
- ii. Az döntéshozó szervei ülésen elfogadott döntésekről készült aláírt eredeti fizikai dokumentumok megfelelő tárolása,
- iii. Az utazási bizonylatok megőrzése pl.: vízumkérelmek, repülőjegyek vagy azok bizonylatai, illetve szállodai foglalások és azok bizonylatai.

Annak érdekében, hogy a Magyarországon gazdasági jelenléttel rendelkező vállalatok a Magyarország által is alkalmazott követelmények minimum szintjét elérjék, a vállalat vezérigazgatója és további igazgatósági tagok tevékenységének helye is ajánlott, hogy Magyarországon legyen. Ez a valóságban a szervezett döntéshozatalok magyarországi lebonyolítását jelentik. Így azzal, hogy a vállalat életében fontos szerepet játszó személyek, mint a vezérigazgató Magyarországon tevékenykedik, biztosítani lehet, hogy a vállalati stratégiai, üzleti és egyéb kulcsfontosságú döntések helye is Magyarország, ezzel erősítve a vállalat értékteremtésének helye szerinti adóztatást. Ilyen esetben, még ha a társaság csekély munkavállalói létszámmal is rendelkezik, esetleg székhelyszolgáltatót vesz igénybe, az üzlet természetét figyelembe véve megalapozottan állítható, hogy valós gazdasági tevékenységet folytat Magyarországon.

A fentiek mentén összességében látszik, hogy sok esetben egyedi vizsgálatot követel a valós gazdasági jelenlét feltárása. A jelenlegi szabályozás erre az adóhatóságnak nem szab szigorú kereteket, ugyanakkor ezzel az adózók ki vannak téve az esetlegesen változó, esetenként talán szigorúbb vizsgálatnak és megállapításoknak. Ezen túlmenően a valós gazdasági jelenlét hiányának szankcionálása jelenleg kevésbé hangsúlyos, inkább annak feltárására, monitorozására és információcsere keretein belüli, országok közötti megosztására korlátozódik. Ez az esetleges adóhatósági ellenőrzések számának növekedését eredményezheti, azonban

**Building a better
working world**

ezen felül nem szolgál kifejezetten elrettentő erővel vagy konkrét szankcióval a postafiók-szervezetekkel szemben. A postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazásából adódó növekvő adóelkerülési kockázatok kezelésére az arányosság elvét szem előtt tartva, komolyabb következmények alkalmazása is megfontolható.

A magyar belső szabályozás a postafiók-szervezetek által jelentette adóelkerülés, adóalap-erózió és adóbevétel-kiesési kockázatok ellen jelenleg az előbbieken kifejtett valós gazdasági minimumkövetelményeket alkalmazza a jogszabályi rendszer, valamint az általánosan elismert gyakorlat keretein belül.

5. Minimum előírások nemzetközi viszonylatban

Magyarország jelenlegi postafiók-szervezetek kezelésével kapcsolatos általános gyakorlatának vizsgálata és értékelése – főleg a határokon átnyúló struktúrák terjedésével – nem mellőzheti más államok szabályainak vizsgálatát. Ez a vizsgálat kifejezetten arra irányul, hogy jelenleg milyen szempontok elemzésére hagyatkoznak az államok a valós gazdasági tevékenység elégséges mértékének megállapításánál.

Fontos látni, hogy iparágtól és üzletágtól függően eltérő minőségben lehet valós gazdasági jelenlétről értekezni. Míg egy klasszikus termelő vállalatnál egyértelmű az értékteremtés, azaz a gazdasági tevékenység helyszíne, addig egy finanszírozó, lízing vagy holding tevékenységnél, ahol a klasszikus értelemben vett termékelőállítás nem értelmezhető, a valós gazdasági tevékenység nehezebben megfogható és körülírható. Egy cégcsoporttól nem lehet elvárni valós gazdasági tevékenység kiépítéseként, hogy olyan országokban, ahol alapvetően holding funkciókat ellátó társaságokkal rendelkezik, gyártó leányvállalatokat is létesítsen, hiszen ez egyszerűen szembe megy a gazdasági racionalitással és a költség-haszon elemzés alapvető logikájával. Ennek megfelelően, mivel a postafiók-szervezetek tipikusan ilyen jellegű tevékenységeket valósítanak meg, felértékelődik a szerepe az olyan tényezőknek, melyek a társaság működését alapjaiban meghatározzák. Az alábbi kutatás eredményei ennek megfelelően értékelendők.

Releváns minta kiválasztása

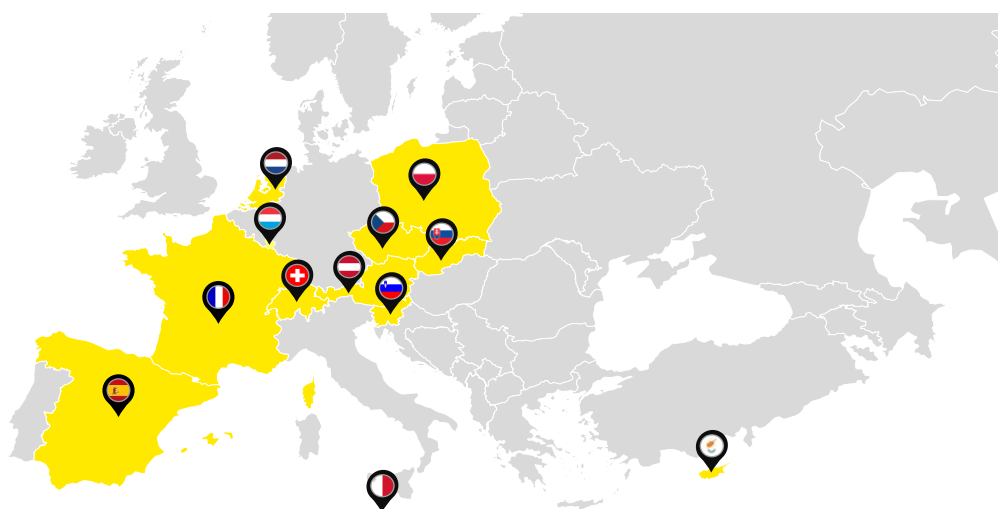
Különböző szempontok alapján az alábbi 12 ország valós gazdasági tevékenységet érintő általános gazdasági- és adószabályait veszi figyelembe a tanulmány:

- Ausztria
- Ciprus
- Csehország
- Franciaország
- Hollandia
- Luxemburg
- Málta
- Spanyolország
- Svájc
- Szlovákia

- Lengyelország
- Szlovénia

Tekintettel arra, hogy egy állam gazdaság- és adópolitikáját meghatározó tényezők a földrajzi elhelyezkedése, a gazdaságának mérete, a külföldi tőkeigénye, a historikus adópolitikájának iránya, így a vizsgált országok kiválasztásánál is ezen tényezők figyelembevételére törekedett a tanulmány, hogy releváns halmazzt kapjon.

Míg a tanulmány főként földrajzi elhelyezkedésük miatt vizsgálja Szlovéniát, Ausztriát, Lengyelországot, Csehországot és Szlovákiát, a közép-kelet-európai régiós elhelyezkedésükön túl a gazdasági gyökereik is Magyarorszáéhoz hasonlóak. A Visegrádi Négyek gyakran képviselnek⁶ közös álláspontot a nemzetközi adópolitikai színtéren is és mind osztják a káros adóverseny elleni fellépés szükségességét. Franciaország és Spanyolország Európai Unió tagállamokként bár eltérő gazdasági háttérrel és historikus adópolitikai irányokkal rendelkeznek, a nemzetközi adóelkerülés elleni intézkedések tekintetében ugyanazt az irányt követik, mint Magyarország. Ciprus, Luxemburg, Hollandia, Málta és Svájc pedig fontos szerepet töltenek be számos globális cégcsoport passzív jövedelmet termelő struktúráiban, illetve népszerűek a nagy, befektetni vágyó nemzetközi vállalatok között is és számottevő, akár magyar entitást tartalmazó struktúrákban fellelhetőek. A joghatóságok nemzeti szabályainak kutatása magában foglalta a kiterjesztett helyi jogszabály, hivatali gyakorlat és jogalkalmazói gyakorlat vizsgálatát is.

⁶ Joint declaration of V4 finance ministers on the cooperation in the financial area, 2020 (aláírta: Tadeusz Kościński, Varga Mihály, Eduard Heger, és Alena Schillerová) <https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/erosodik-a-visegradi-oroszagok-penzugyi-es-gazdasagi-egyuttmukodese>

Nemzetközi gyakorlat áttekintés

A magyar valós gazdasági tevékenység meglétét megkövetelő jogszabályok és alátámasztó gyakorlat vizsgálata során is azonosításra kerültek olyan tényezők, aspektusok, melyek megléte vagy esetleges hiánya a valós gazdasági tevékenység – gyakran az üzletvezetés helye és az adóügyi illetőség – fennállását eredményezi.

A vizsgált államok nemzeti szabályozásában és gyakorlatában is hasonló tényezőket lehet azonosítani, bár sok esetben országonként eltérő követelményrendszerekkel. Az alábbi táblázat ezen követelmények mentén nyújt átfogó képet a vizsgált országoknak a valós gazdasági tevékenységhez kapcsolódó jogszabályi vagy gyakorlati szabályozásáról.

Amennyiben egy adott tényező fennállását a vizsgált állam belső szabályai, valamint gyakorlata megköveteli vagy vizsgálja, a tábla „✓” jelet tartalmaz. Abban az esetben, ha összességében egy tényező nem kerül figyelembevételre az adott államban a valós gazdasági tevékenység vizsgálatánál, a tábla „-” jelet tartalmaz.

Building a better
working world

Ernst & Young Tanácsadó Kft.
Ernst & Young Consulting Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf. 632 Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
ey.com/hu
Cg. 01-09-699932

	Ausztria	Ciprus	Csehország	Franciaország	Hollandia	Lengyelország	Luxemburg	Málta	Spanyolország	Svájc	Szlovákia	Szlovénia
Döntéshozó folyamatban résztvevő személyekkel szembeni követelmények	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
Döntéshozó szerv ülésének a helye	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
Saját (iroda) helyiség, telephely	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
Saját munkavállalók	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓
Bankszámla	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-
Napi menedzsment tevékenység helye	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-
Aláírás helye	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-
Valós üzleti tevékenység és azzal járó kockázatok viselése	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓
Alapvető funkciók/tevékenység kiszervezése	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-
Könyvvizetés helye	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-

Tábla – Minimum jelenléttel kapcsolatban azonosított szempontok

**Building a better
working world**

Ernst & Young Tanácsadó Kft.
Ernst & Young Consulting Ltd.
H-1132 Budapest Váci út 20.
1399 Budapest 62. Pf. 632 Hungary

Tel: +36 1 451 8100
Fax: +36 1 451 8199
ey.com/hu
Cg. 01-09-699932

A kutatásunk részletesebb eredményeit és a fenti táblában szereplő adatok kifejtését a következő alfejezet mutatja be.

A tábla jól szemlélteti a nemzeti szabályok sokrétűségét, és azt, hogy egy-egy ország mekkora szabadságot biztosít a piacgazdaság működésének. A tényezők áttekintésénél látható, hogy azok különböző kombinációja alkotja a megfelelési szintet. Ebből levonható a következtetés, hogy napjainkban a postafiók-szervezetek működéséhez kapcsolódó kockázatok kezelése rugalmas szabályrendszerrel, gyakorlati megközelítéssel, valamint az üzleti tevékenységeket eseti szinten vizsgálva valósul meg.

5.1. Azonosított tényezők értékelése

A vizsgált tényezők leírása, értelmezése, és a választott országok szabályozásában megjelenő szerepe valós képet nyújt a postafiók-szervezetek jelentette tényleges adóelkerülési kockázatok kezelésének jelenlegi állapotáról Európában. Ahogyan azt korábban is érintette a tanulmány, a postafiók-szervezetek jelenléte a gazdaságban önmagában jogilag megengedett és létüket sokszor valós gazdasági indokok támogatják. Ugyanakkor a dinamikusan változó gazdasági körülményekhez nem feltétlen alkalmazkodó szabályozói megközelítés teret enged a postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazására, amely viszont adóelkerülési és adóbevétel-kiesési kockázatokat rejt. A tényezők mélyebb megértése hozzájárul a tanulmány azon céljához, hogy olyan ajánlásokat fogalmazzon meg, amelyek által a postafiók-szervezetek jelenléte és az általuk jelentet adóbevétel-kiesés kockázata megfelelően kezelhető.

Fontos megjegyezni, hogy a magyar szabályozáshoz hasonlóan a vizsgált államokban is eltér a jogszabályban deklarált és csupán a gyakorlat szintjén megjelenő szabályok száma és részletessége. Ennek megfelelően a tanulmány a későbbiekben nem bontja szét a formailag jogszabály szintjén megjelenő szabályokat és a gyakorlatban érvényesülő, általános iránymutatások alapján megvalósuló aspektusokat. Általánosságban a valós gazdasági jelenlét indikátorai az adóügyi illetőség meghatározásának kritériumaival átfedésben és összefüggésben léteznek.

a) Döntéshozó folyamatban résztvevő személyekkel szembeni követelmények

A vizsgált országok többségében meghatározó jelentőségűek a valós gazdasági jelenlét fenntartásánál a döntéshozó folyamatban résztvevő személyekkel szemben támasztott követelmények. Ugyanakkor ezek a követelmények meglehetősen szerteágazóak és a teljesítésükhöz szükséges erőforrások mértéke is nagyban eltér.

A döntéshozó folyamatban résztvevő személyek tipikusan a vállalat irányító szervének tagjai (pl.: igazgatótanács, ügyvezetők stb.), akik jogosultak a vállalat életében stratégiai jelentőségű döntések meghozatalára. A stratégiai jelentőségű döntések a vállalat működését alapjaiban befolyásoló és alakító döntések. Rendszerint visszafordíthatatlan, vagy nagyon nehezen és költségesen módosítható folyamatokat indítanak el a szervezet működésében (pl.: tevékenységbővítés, földrajzi terjeszkedés, a struktúra átszervezése stb.). Az ilyen döntésekben résztvevő személyek rendszerint jogosultak a társaság önálló vagy más döntéshozó személyekkel való együttes képviselésére, ezáltal a társaság nevében harmadik felekkel önállóan, jogi kötőerővel rendelkező szerződéseket kötni.

A döntéshozó személyekkel szembeni tipikus követelmény magánszemélyek esetében az állampolgárság, jogi személyek esetében az adott államban történő bejegyzés. Előfordulhat, hogy döntéshozó szervek esetében bizonyos összetételi arányokat ír elő a nemzeti szabályozás, követ a gyakorlat vagy vizsgál az adóhatóság. Ilyen például, hogy a döntéshozatalban részt vevő személyek többsége az adott ország állampolgára kell, hogy legyen, vagy adóügyi illetőséggel kell, hogy rendelkezzen (pl.: Ciprus, Málta). Luxemburgban a szabály nem feltétlenül az állampolgárságot követeli meg a döntéshozó személyektől, elegendő, ha azok gazdasági tevékenysége Luxemburgban adóköteles tevékenység. Svájcban, Hollandiában és Cipruson a döntéshozó személyek szakmai hozzáértését is vizsgálhatja az adóhatóság, hogy képesek-e az ilyen jelentőségű döntések megalapozott meghozatalára.

A követelmények teljesítésének jelentősége abban nyilvánul meg, hogy bizonyos államok (pl.: Lengyelország) agresszív adótervezési struktúrájának nyilváníthatja a működést és következményként bizonyos kedvezményeket megtagadhat. Hollandia a feltételes adómegállapítás iránti kérelemhez és szokásos piaci ármegállapítás iránti kérelemhez való hozzáférést tagadja meg abban az esetben, ha a kérelmező társaság igazgatótanácsában

résztevő személyek legalább fele nem rendelkezik holland adóügyi illetőséggel, vagy nem Hollandiában él.

b) Döntéshozó szerv ülésének helye

Ennek a tényezőnek az értelmezése és megközelítése egybevág a nemzetközi és magyar gyakorlatban is megjelenő tényleges üzletvezetésének helye koncepcióval. A táblában összegzett adatok alapján látható, hogy számos ország követi ezt a megközelítést a valós gazdasági jelenlét vizsgálatának egyik aspektusaként, hiszen a vállalatot érintő legfontosabb kérdések eldöntésének helye egy releváns pillére a tényleges tevékenység helyének.

Az olyan profilú vállalatoknál, amelyek tipikusan postafiók-szervezeteknek minősülhetnek, kiemelt jelentősége van a vállalat életét szervesen befolyásoló döntések meghozatalának. Ennek megfelelően – a magyar szabályokhoz hasonlóan – a vizsgált államok közül is többen valamilyen szinten szabályozzák és meghatározzák azt a helyet, ahol egy társaság vezetői (igazgatótanács) üléseznek, azaz a társaság vezetése az irányításra berendezkedett.

Ezen szempont figyelembevételénél nem csak a döntéshozó szerv ülésének helye fontos kritérium, hanem megjelenik az évi ülések javasolt száma, valamint az üléseken meghozandó döntések súlyára vonatkozó aspektusok is. Míg Málta, Hollandia, Lengyelország, Franciaország, Szlovákia, Spanyolország az ülések adott országbeli megtartását írják elő főként, Svájc az ülések számára is tesz javaslatot. Luxemburg és Svájc esetében megjelenik a döntések minőségét figyelembe véve a kulcsfontosságú vezetői döntések meghozatalának helye, mint valós gazdasági jelenlétet alátámasztó követelmény.

Mivel az adóügyi illetőség meghatározásával szorosan összefügg a tényleges üzletvezetés helye és az azt meghatározó egyik fő szempont, a döntéshozó szerv ülésének helye, ezért látható, hogy szinte minden vizsgált állam jelentőséget tulajdonít ennek a tényezőnek fennállásának.

c) Saját irodahelyiség

Sok társaságnak – köztük leggyakrabban a postafiók-szervezeteknek – a tevékenységük hatékony és megfelelő végzéséhez nincs szükségük feltétlenül saját irodahelyiség fenntartására. Ugyanakkor, az átláthatóság, adminisztratív szempontok és a valós gazdasági jelenlét megkövetelése miatt előírás vagy legalább javaslat szintjén több állam gyakorlatában megjelenő szempont. Fontos aspektus, hogy a magyar szabályozáshoz hasonlóan máshol sem feltétlen elvárás a saját tulajdonú irodahelyiség, az irányadó indikátor az irodának a társaság számára való rendelkezésre állása. Ez mérhető abban, hogy fel van tüntetve például táblával, hogy az irodahelyiség melyik vállalat rendszeres használatában áll, milyen személyek tudnak fizikailag hozzáférni az irodához, van-e az irodába bejelentett tevékenység, ki fizeti ki és számolja el költségként az iroda közüzemi kiadásait, mely társaság hivatalos kézbesítési címe az adott iroda.

Míg sok államnál egyáltalán nem, vagy csak a gyakorlatban egy olyan aspektus, amelyet vizsgálhat az adóhatóság (eltérő súlyozással az adott körülmények fényében) (pl.: Ausztria, Luxemburg, Málta), máshol konkrétabb követelmények is megfogalmazódnak irodahelyiséghez kapcsolódóan. Hollandiában a társaság rendelkezésére álló irodahelyiség esetében időbeli behatárolásról is beszélhetünk, legalább 24 hónapon keresztül kell a társaság rendelkezésére állnia irodahelyiségnek. A fentiekkel ellentétben viszont bizonyos államokban (pl.: Lengyelország) más szempontok teljesítésének (például tényleges üzletvezetés helye) előfeltétele az időben állandóan rendelkezésre álló irodahelyiség.

Kifejezetten a gyakorlati megközelítés eredményeként esetenként olyan addicionális tényezők is kötődnek az irodahelyiség fennállásához, mint fax vonal, irodai felszerelés, telefon, internethálózat fenntartása (pl.: Spanyolország, Ciprus, Lengyelország, Svájc).

Az irodahelyiség megléte tipikusan egy nem jogszabályban rögzített követelmény, hanem inkább az általános gyakorlat során vizsgált szempont. Ez jól látszik abból is, hogy hány féle aspektus mentén lehet vizsgálni, hogy egy iroda dedikáltan egy társaság használatában áll-e, valamint, hogy az olyan általános paraméterektől, mint a kommunikációs infrastruktúra és használati eszközök eltérő súlyú figyelembevétele.

d) Saját munkavállalók

A postafiók-szervezetek fogalmi meghatározásánál egy tipikus jellemző volt, hogy az ilyen társaságok az adott államban vagy egyáltalán nem rendelkeznek munkavállalókkal, vagy – a szerzett bevételhez mérten – kevés munkavállalójuk van. Ebből kifolyólag az ehhez a tényezőhöz kapcsolódó gyakorlat kiemelten fontos, hiszen bármely előírás vagy követett szigorúbb gyakorlat egyfajta elmozdulást tud mutatni a valós gazdasági tevékenység alátámasztására alkalmazott többletkövetelmények megfogalmazása irányába.

A gazdasági tevékenység irányultsága szerint alapvető funkciók kiszervezése, ezzel együtt a külső munkavállalók alkalmazása vagy önmagába az a tény, hogy ha esetleg nem alkalmaz éppen munkavállalókat egy társaság nem feltétlen ad okot arra, hogy azzal szemben vélelmezni lehessen, hogy postafiók-szervezetként tevékenykedik. Ugyanakkor a munkavállalók meglétével szemben megfogalmazott bizonyos szintű követelmények előírása a valós és tényleges gazdasági jelentlét konkrét, kézzel fogható indikátora lehet. Emellett támogatja azt a cél, hogy az ilyen társaságok által megtermelt jövedelem ne csak társaságiadó bevétel formájában jusson az államkasszába, de a munkabérek, a munkavállalók vásárlásai által az adott ország gazdaságát bővítsék és annak fejlődéséhez, gazdasági növekedéséhez járuljanak hozzá.

Ezen a területen is széles skálán mozognak a jelenleg alkalmazott megoldások. Például láttuk, hogy Magyarországon (és mellette Csehországban és Szlovákiában) nincsen külön követelmény munkavállalók megléte vonatkozásában. Ennél egy lépéssel továbbmegy például a francia gyakorlat mely már szempontként figyelembe veszi, hogy az adott társaság rendelkezik-e munkavállalókkal, ugyanakkor azok számához vagy ahhoz kapcsolódóan konkrétabb követelményeket nem fogalmaz meg.

Lengyelországban kifejezetten a postafiók-szervezetek gyűjtőfogalomba beletartozó specifikus célra létrejött (special purpose vehicle) entitásoknál kifejezetten előírás, hogy az adminisztratív ügyintézőkön kívül kell lennie a cégnek a cég üzleti tevékenységéhez ténylegesen hozzájáruló alkalmazottja. Ennek hiányában a tényleges üzletvezetés helye, és így az adóügyi illetőség nem állapítható meg.

Luxemburgban a transzferárazással kapcsolatos 2016-ban kiadott adóhatósági iránymutatás „*Circulaire*”⁷ tartalmazza azt a követelményt, hogy a társaságnak megfelelő képesítéssel rendelkező munkavállalókat kell alkalmaznia. Ez a feltétel alapvetően transzferárazással kapcsolatos adókedvezményekre jogosítja a luxemburgi társaságokat, azonban ma már a luxemburgi adóhatóság ezt a feltételt is használja annak vizsgálatára, hogy megállapítsa, hogy rendelkezik-e egy társaság megfelelő jelenléttel Luxemburgban vagy sem.

Cipruson a munkavállalókhöz kapcsolódóan fontos követelmény, hogy azoknak a társadalombiztosítási rendszerbe be kell tagozódniuk és – Ausztriához hasonlóan – a társaság tevékenységében ténylegesen részt kell venniük.

Szlovénia például nem ír elő a valós gazdasági jelenléthez általában munkavállalói követelményeket, de például holding társaságok esetében a tőkenyereség adóztatásához kapcsolódó kedvezmények igénybevételét legalább 1, teljes munkaidőben, az adott időszakban foglalkoztatott munkavállalóhoz köti.

Egy szintén különböző megközelítés, melyet Hollandia alkalmaz, hogy nem a munkavállalók mennyiségéhez vagy szaktudásához kapcsolódóan fogalmazzanak meg követelményeket, hanem a kapcsolódó bérköltségeket minimalizálják 100 000 euróban.

⁷ L.I.R: nr 56/1 – 56 bis/1

e) Saját bankszámla

Magyarországon, habár nem kifejezetten a postafiók-szervezetekkel szemben, hanem általánosan a bejegyzett entitásokkal szemben jelenleg hazai pénzforgalmi számlanyitási követelmény áll fenn. Ehhez hasonló előírás létezik Hollandiában és Lengyelországban is. A holland szokásos piaci ármegállapítási határozat igényléséhez a társaságoknak szükséges, hogy a fő, elsődlegesen használt pénzforgalmi számlájuk egy holland bankszámla legyen, amit be is kell jelenteni az adóhatóság felé. A lengyel adóhatóság annak érdekében, hogy megállapítsa, hogy egy társaság valódi központja és működési helye hol helyezkedik el szem előtt tartja, hogy egy társaság rendelkezik-e helyi bankszámlával. Továbbá, a szigorú, svájci postafiók-szervezetek azonosítására használt szabályok előírják, hogy egy társaság kell, hogy rendelkezzen svájci bankszámlával, mindamelllett, hogy a könyveit is Svájcban vezeti.

Más országokban (pl.: Luxemburgban) nem elvárás a saját, helyi bankszámla megléte, ugyanakkor a mindennapi ügyek intézéséhez általánosan javasolt egy luxemburgi pénzügyi intézménynél a számlanyitás.

f) Valós üzleti tevékenységgel járó kockázatok viselése

A legtöbb államban a valós gazdasági tevékenység végzése a fenti szempontok mentén explicit megfogalmazott vagy a gyakorlatban megjelenő kritérium a társaságokkal szemben. A valós gazdasági tevékenység végzése azonban a tevékenységgel arányos üzleti kockázatok viselését is jelenti. Ezzel összhangban például Hollandiában számszerűsített követelmény finanszírozó, licensszel, bérbeadási- és lízing tevékenységet végző társaságok esetében a kölcsönállomány legalább 1%-ának vagy finanszírozó tevékenység esetében legalább 2 millió euró összegnek megfelelő kockázat viselése. Hollandia kivételével viszont a vizsgált államok nem fogalmaztak meg hasonló vizsgálandó megfontolást.

g) Könyvvezetés helye

A könyvvezetés helye egy adminisztratív alapokon fekvő szempont, mely a valós gazdasági tevékenység meglétét támogatni tudja, de értelemszerűen annak bizonyítására önmagában nem elégséges.

Valós gazdasági tevékenység vizsgálatakor fontos szempont például Cipruson, Spanyolországban, Franciaországban, valamint Hollandiában, hogy a pénzügyi kimutatások, könyvvezetés helye az adott országban legyen. Ennek alapvető gazdasági és adózási okai vannak, például, sok államban (pl.: Magyarországon is) saját adószabályok alapján az adott ország számviteli sztenderdje szerint kell adókalkulációt készíteni és a kiszámított adót befizetni. Egy adóhatósági vizsgálat során ezáltal könnyen hozzáférhetőek és ellenőrizhetőek a számviteli bizonylatok, analitikák.

Luxemburgban és Svájcban viszont jelentősebb következmények fűződnek ahhoz, ha országon kívül történik a könyvvezetés. Luxemburgban az adóhatóság által kiadott transzferárazással kapcsolatos „körlevelében” bizonyos adókedvezmények igénybevételéhez fűzi azt a feltételt, hogy a társaság könyvvezetésének a helye Luxemburgban legyen. A svájci adóhatóság pedig, hogy megállapítsa, hogy egy társaság postafiók-szervezetnek minősül-e, előírja, hogy könyvvezetésének az országon belül kell megvalósulnia. Ennek elmulasztása esetén a svájci adóhatóság vélelmezheti, hogy nem valós gazdasági tevékenységet fejt ki a társaság és postafiók-szervezetként tevékenykedik.

Nemzetközi gyakorlat áttekintése

Összefoglalva a postafiók-szervezetek vizsgált országokban előforduló szabályozásának mértékét és természetét megállapítható, hogy a szabályozás nagyon szerteágazó és főként a gyakorlatra épül (tehát arra, hogy az adóhatóságok milyen aspektusokat vizsgálják, vesznek figyelembe egy ellenőrzés során). Például az osztrák pénzügyminisztérium ügynevezett Express Antwort Service-ben kiadott egy tisztázást (EAS 3429) azzal kapcsolatban, hogy mit is jelentenek pontosan a forrásadó mentes osztalékkifizetés követelményei (melyekben megjelenik a valós gazdasági jelenlétre vonatkozó aspektus). Az osztrák adóhatóság előszeretettel hagyatkozik erre a dokumentumra annak megállapításakor, hogy egy adott cég rendelkezik-e elégséges jelenléttel osztrák adó szempontból vagy sem. A luxemburgi adóhatóság 2016 végén kiadott egy ügynevezett „Circulaire”-t, amely a csoporton belüli finanszírozó tranzakciókkal kapcsolatosan tartalmaz útmutatást. Annak ellenére, hogy az útmutató a csoporton belüli finanszírozásban résztvevő entitásokat célozza, a luxemburgi adóhatóság az abban megfogalmazott minimum jelenléttel kapcsolatos előírásokat általánosságban is vizsgálhatja luxemburgi társaságokkal szemben.

A valós gazdasági jelenléttel nem rendelkező postafiók-szervezetek működéséből eredő kockázatok kezelésére egyelőre számos esetben az általános adóelkerülés elleni fellépések keretében van lehetősége az államoknak. Például a lengyel Pénzügyminisztérium 2017 nyarán kiadott egy figyelmeztetést, amely az agresszív adótervezést gyakorló külföldi társaságok ellen tartalmazott egy szempont listát. Ezen a listán olyan tételek szerepeltek, amelyeket a lengyel adóhatóság figyelembe vesz egy-egy entitásnál annak megállapítására, hogy lengyel adó szempontból hol a vállalat központja. Emellett a spanyol adóhatóság az általános belső adójogi szabályok segítségével állapítja meg, hogy egy cég rendelkezik-e megfelelő gazdasági jelenléttel az országban, és ehhez a jogszabályban megfogalmazott „Adójog alkalmazásában keletkezett konfliktus” mechanizmust alkalmazza. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a spanyol adóhatóság esetenként megvizsgálja, hogy fennáll-e valamely törvényben megfogalmazott körülmény, ami az adójogi alkalmazásában „konfliktust” keletkeztet. A spanyol adóhatóság rendszeresen nyilvánosságra hoz jelentéseket, amelyek tartalmazzák azokat a körülményeket, amik alapján megvizsgálja és megállapítja, hogy egy társaság rendelkezik-e megfelelő minimum jelenléttel az országban vagy sem. (Agencia Tributaria: Reports of the advisory committee on the conflict in the application of the tax law).

Ezt a tendenciát a magyar szabályozásban is látni lehetett, hogy a keretszabályok mellett a gyakorlat teszi lehetővé az üzleti realitáshoz való alkalmazkodást. Ennek pozitív vonzata, hogy az adott társaság tényleges tevékenysége és működési keretei között értelmezhető a valós gazdasági jelenléte, viszont egy nehezebben követhető szabályozói környezetet teremt az adózók számára. Ezáltal előfordulhat, hogy egy adóhatósági vita elhúzódik a nem tisztázott fogalmak értelmezésén, egy-egy szempont tényleges súlyának mérlegelésén és ezáltal esetlegesen nem várt következményekhez vezethet.

5.2. Egységes nemzetközi fellépés

2021. május 18-án az Európai Bizottság „A 21. század társasági adózása” című közlemény elfogadásával rövid és hosszútávú célkitűzéseket fogalmazott meg, hogy előmozdítsa a szilárd, hatékony és méltányos társaságiadó-rendszert az Európai Unióban. Ennek következményeképpen annak érdekében, hogy a Bizottság a postafiók-szervezetek visszaélésszerű alkalmazásában rejlő kockázatokat megfelelően kezelhesse, a Nemzetközi Adóügyi Dokumentációs Központ (IBFD) által készített átfogó tanulmányra támaszkodva előkészítette a Tanács Irányelve a postafiók-szervezetek adózási célú, visszaélésszerű felhasználásának megelőzésére irányuló szabályok megállapításáról és a 2011/16/EU irányelv módosításáról szóló javaslatát.

Az irányelv javaslat indoklásában kiemeli, hogy nemzetközi szinten az ATAD⁸ és a DAC⁹ irányelvek elfogadásával jelentős előrelépés történt az adóelkerülés elleni harcban, ugyanakkor – ahogy fentebb is kiemeltük – ezeken az általános eszközökön kívül célzottan a postafiók-szervezetek visszaélésszerű alkalmazásából adódó kockázatokat korábban nem kezelték. A javaslat kifejti, hogy a fő kockázat abban rejlik, hogy az olyan helyzetek eredményeképp, amikor az adózók visszaélnék olyan vállalkozásokkal, amelyek nem végeznek valós gazdasági tevékenységet csökken az adózók teljes adókötelezettsége. Ez pedig az adóteher átrendeződéséhez vezet a becsületes adófizetők kárára, és torzítja az üzleti döntéseket a belső

⁸ A Tanács (EU) 2016/1164 irányelve (2016. július 12.) a belső piac működését közvetlenül érintő adókikerülési gyakorlatok elleni szabályok megállapításáról (HL L 193., 2016.7.19., 1. o.).

⁹ A Tanács 2011/16/EU irányelve (2011. február 15.) az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről és a 77/799/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 64., 2011.3.11., 1. o.).

piacon. Emellett a javaslat megállapítja, hogy a kockázatnem megfelelő kezelése tisztességtelen adóversenyhez és az adóterhek tisztességtelen eloszlásához vezethet.

A javaslat – e tanulmány eredményeivel összhangban – arra a megállapításra jut, hogy az Európai Unió tagállamainak szabályozása a postafiók-szervezetek viszonylatában nagy eltéréseket mutat. Egyes tagállamok célzott szabályokat dolgoztak ki (pl.: Hollandia), míg más tagállamok (pl.: Szlovákia) a visszaélés elleni általános szabályokra hagyatkoznak, illetve eseti alapon a gyakorlat formálja a postafiók-szervezetek működési kereteit.

A javaslat az alábbi, kumulatív kritériumok mentén azonosítja a valós adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezeteket, amelyeket a szabályozás hatálya alá kíván vonni:

- a) a vállalkozásnál az előző két adóévben keletkezett bevételek több mint 65 %-a releváns jövedelem;
- b) a vállalkozás a következő feltételek bármelyikének teljesülése alapján határokon átnyúló tevékenységet folytat:
 - i) a vállalkozás birtokában lévő, a 4. cikk e) és f) pontjának hatálya alá tartozó eszközök könyv szerinti értékének több mint 55 %-a az előző két adóévben a vállalkozás tagállamán kívül volt;
 - ii) a vállalkozás releváns jövedelmének legalább 55 %-a határokon átnyúló ügyletekből származik vagy ilyen ügyleteken keresztül kerül kifizetésre;
- c) az előző két adóévben a vállalkozás harmadik félnek kiszervezte a napi működés igazgatását és a jelentős funkciókkal kapcsolatos döntéshozatalt.

Azt a vállalkozást, amely a meghatározott releváns jövedelmet¹⁰ termelő eszközökkel rendelkezik, szintén úgy kell tekinteni, mint amely teljesíti az első albekezdés a) pontjában meghatározott

¹⁰ ingatlan javakból származó jövedelem; magáncélra tartott, egymillió eurót meghaladó könyv szerinti értékű ingó javakból származó jövedelem, kivéve a készpénzt, a részvényeket és az értékpapírokat

kritériumot, függetlenül attól, hogy a megelőző két adóévben keletkezett-e bevétel ezen eszközökből a vállalkozásnál, ha ezen eszközök könyv szerinti értéke meghaladja a vállalkozás birtokában lévő eszközök teljes könyv szerinti értékének 75 %-át.

Azt a vállalkozást, amely osztalékot, valamint részvény elidegenítéséből származó jövedelmet termelő eszközökkel rendelkezik, szintén úgy kell tekinteni, mint amely teljesíti az első albekezdés a) pontjában meghatározott kritériumot, függetlenül attól, hogy a megelőző két adóévben keletkezett-e bevétel ezen eszközökből a vállalkozásnál, ha ezen eszközök könyv szerinti értéke meghaladja a vállalkozás birtokában lévő eszközök teljes könyv szerinti értékének 75 %-át.

A javaslat továbbmegy és az előzőekben leírtaktól eltérve a tagállamok biztosítják, hogy az alábbi kategóriákba tartozó vállalkozásokra ne vonatkozzanak a fenti követelmények:

- a) azokra a társaságokra, amelyek a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti, szabályozott piacra vagy multilaterális kereskedési rendszerbe bevezetett vagy azokon jegyzett átruházható értékpapírral rendelkeznek;
- b) a szabályozott pénzügyi vállalkozásokra;
- c) azokra a vállalkozásokra, amelyek fő tevékenysége, hogy az ugyanabban a tagállamban található operatív vállalkozások részvényeit birtokolják, miközben tényleges tulajdonosaik adózási szempontból ugyanabban a tagállamban rendelkeznek illetőséggel;
- d) azokra a holdingtevékenységet folytató vállalkozásokra, amelyek adózási szempontból ugyanabban a tagállamban rendelkeznek illetőséggel, mint a vállalkozás részvényese(i) vagy a 2011/16/EU irányelv III. melléklete I. szakaszának 7. pontjában meghatározott végső anyavállalat.

Az irányelv javaslat egy „szűrőrendszer” elvű szabályozást mutat be, mely alapján egy az érintett szervezeteknek meghatározott feltételeket kell teljesítenie annak érdekében, hogy demonstrálják megfelelő mértékű valós gazdasági jelenléttel rendelkeznek az adott országban. Azt a szervezetet, amelyik nem teljesíti a meghatározott követelményeket automatikusan postafiók-szervezetnek kell

tekinteni. Amennyiben nem tudja az adott szervezet megcáfolni, hogy postafiók-szervezet, akkor elveszíti jogosultságát az adóegyezmények által nyújtott kedvezmények alkalmazásához. Jelenlegi állapotában a szabályozás a minimális tartalomra vonatkozó mutatókként az alábbi feltételrendszert állítja fel:

- a) a vállalkozás saját telephellyel vagy kizárólag általa használt vagy kapcsolt vállalkozásaival közösen használt telephellyel rendelkezik a tagállamban;
- b) a vállalkozás legalább egy saját és aktív bankszámlával vagy e-pénzszámlával rendelkezik az Unióban, amelyen keresztül a meghatározott típusú jövedelmeket kapja;
- c) a következő mutatók egyike:
 - i) a vállalkozás egy vagy több igazgatója:
 - 1. adóügyi illetőséggel rendelkezik a vállalkozás tagállamában, vagy attól nem lakik nagy távolságra, amennyiben ez a távolság összeegyeztethető feladatai megfelelő ellátásával;
 - 2. engedéllyel rendelkezik arra, hogy döntéseket hozzon a vállalkozás számára releváns jövedelmet termelő tevékenységekkel vagy a vállalkozás eszközeivel kapcsolatban;
 - ii) teljes munkaidős egyenértékben számítva az alkalmazottak többsége adóügyi illetőséggel rendelkezik a vállalkozás tagállamában, vagy attól nem lakik nagy távolságra, amennyiben ez a távolság összeegyeztethető feladatai megfelelő ellátásával, és ezen alkalmazottak képesítéssel rendelkeznek azon tevékenységek végzésére, amelyek a vállalkozás számára releváns jövedelmet termelnek.

A fenti követelményeknek való meg nem felelés esetén az irányelv javaslat eltérő adóügyi következményeket fogalmaz meg arra az esetre, ha a vizsgált társaság a saját tagállamában vagy másik tagállamban nem teljesíti a követelményeket. Úgy véljük, hogy nem arányos, valamint az

adószabályozásban érvényesülő szuverenitással és az Európai Unió alapelveivel nehezen összeegyeztethető olyan egyoldalú, nemzeti szabályozás – teljes harmonizáció hiányában még nemzetközi fellépés is – amely alapján önállóan megítélhető, hogy egy társaság egy másik államban elengedő gazdasági jelenléttel rendelkezik-e. A javaslat a következő adóügyi következményeket fogalmazza meg abban az esetben, amennyiben a saját államában nem teljesíti a minimumkövetelményeket egy társaság az adott tagállam megtagadja az adóügyi illetőség igazolása e tagállam joghatóságán kívüli használat céljából történő kérelmezésének lehetőségét a vállalkozástól. Amennyiben egy tagállam gyakorolja a fenti jogát, hivatalos nyilatkozatot kell kiadnia a fenti döntés alátámasztásáról.

Ezen felül a postafiók-szervezetekre vonatkozó információcserére vonatkozó következményt fogalmaz meg a javaslat, valamint materiális szankcióként a vállalkozás adott adóévben elért árbevételének legalább 5 %-át kitevő közigazgatási pénzbírságot ír elő.

Fontos megjegyezni, hogy az irányelv jelen formájában javaslat és tárgyalás alatt áll. Ez azt jelenti, hogy a végső kompromisszumos szöveg, melyet minden tagállam elfogad akár nagyobb eltéréseket is mutathat a jelenlegi formához képest. Jelen tanulmány ajánlás részében figyelembe veszi a nemzetközi fejleményeket, így az irányelv javaslat jelenlegi állapotát, ugyanakkor ezen a ponton is hangsúlyozza, hogy nemzeti szabályozás szintjén nem tartja arányos szankciónak nemzetközi egyezmény által biztosított kedvezmények megtagadását, mivel ez jogforrás hierarchiai és egyéb kérdéseket vethet fel. Ilyen esetben a szabályozás akár kontraproduktív is válhat és nem egyeztethető össze sem az Európai Unió, sem a magyar jogszabályi környezet elveivel és szabályaival.

Az irányelv javaslat az egységes fellépést helyezi előtérbe a postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazásából eredő kockázatok kezelésére annak érdekében, hogy a széttagoltság ne mélyüljön el. A tanulmány ezt a célkitűzést, valamint a szabályozás összehangolásának gazdasági és adózási előnyeit elismeri. Ugyanakkor megállapítható, hogy tekintettel minden állam eltérő gazdasági- és adópolitikai adottságaira, az önálló szabályozási keretek az adott ország kihívásaira megfelelő választ adhatnak, és közös fellépés esetén annak megfelelően alakíthatóak.

Az alábbiakban kifejtett, a postafiók-szervezetek visszaélészerű alkalmazásához kapcsolódó kockázatok kezelésére javasolt intézkedések összhangban állnak az elsődleges uniós joggal és szabadságokkal, köztük a letelepedés szabadságával. A szabályok egyoldalú bevezetésük esetén sem tesznek különbséget a külföldi, valamint a belföldi jogi személyekkel szemben támasztott követelményekben, illetve az alkalmazott szankciókban. A postafiók-szervezeti megítélés kritériumai is objektívek, általánosak és megalapozottak, nem sértve a diszkrimináció tilalmát, de tekintettel vannak az arányosság kritériumára. A fentieken túl fontos hangsúlyozni, hogy társasági adó területen az államok szuverén joga a belföldi adópolitikájuknak és adószabályaiknak alakítása, amely mellett az Európai Unió döntéshozatali jogköre szubszidiárius. Emellett természetesen minden nemzeti, önállóan bevezetett szabálynak tiszteletben kell tartania az Európai Unió szabadságelveit is.

6. Ajánlás – Valós gazdasági jelenlét szabályok

Miután a tanulmány áttekintette a postafiók-szervezetek gazdasági jelenlétéhez kapcsolódó hazai, és más országok nemzeti jogszabályi hátterét és gyakorlatát, fő céljának megfelelően ajánlásokat fogalmaz meg

- i) azon **feltételekre**, melyek mentén egyszerűen meghatározható a postafiók-szervezetek köre;
- ii) azon **minimumkövetelményekre**, amelyek teljesítésével az adott szervezetről megalapozottan állítható, hogy valós gazdasági jelenléttel rendelkezik egy adott államban és ezáltal nem adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezet; valamint
- iii) azon **jogkövetkezményekre**, szankciókra, amelyek arányosak a kockázat mértékével és hatékonyan alkalmazhatóak abban az esetben, amennyiben jelentős adóelkerülési és adóbevétel-kiesést jelentő postafiók-szervezet kerül azonosításra a minimumkövetelményeknek való meg nem feleléssel.

Az ajánlások a bemutatott joganyagra és gyakorlatra épülnek, és kiindulási alapjuk a jelenlegi magyar szabályozási környezet. Az ajánlások megfogalmazásánál a gazdasági racionalitás és a más államokban feltárt gyakorlatok oly módon kerültek figyelembevételre, hogy azok alapján egy fenntartható, jól működő, igazságos és arányos rendszer kerülhessen kidolgozásra a postafiók-

szervezetek működéséből adódó adóelkerülési kockázatok kezelésére. Az ajánlások tekintettel vannak Magyarország versenyképességére, és megvalósításuk hozzájárulhat egy kiszámíthatóbb és stabilabb adózási környezet kialakulásához.

Feltételek

A kutatásunk eredményeit és a megfogalmazott célkitűzéseket figyelembe véve, a valós adóelkerülési és adóbevétel-kiesési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek azonosítását az alábbi feltételek mentén javasoljuk megtenni. Az így meghatározott alanyi kör egy esetlegesen kialakuló szabályozás személyi hatályát jelentheti. Ugyanakkor, amennyiben egy társaság a következőkben kifejtett feltételeknek nem felel meg, véleményünk szerint megalapozottan állítható, hogy jelenléte és működése nem jelent tényleges adóelkerülési és adóbevétel-kiesési kockázatot Magyarország számára. Ez azt jelenti, hogy ha egy társaság hordozza is magában a postafiók-szervezetekre tipikusan jellemző ismérveket, amennyiben nem esnek bele a feltételek által meghatározott körbe, úgy a továbbiakban nekik nem szükséges a meghatározott minimumkövetelmények teljesítése, mert valószínűsíthetően jelenlétük és működésük nem jelent valós adóelkerülési kockázatot.

Először is hasonló adóelkerülés elleni szabályok (például a CbCR, Pillar 2) alanyi körének meghatározásánál gyakran megjelenő aspektus a tevékenység mérete, például a vállalat éves bevételének meghatározásával. Ez egy olyan könnyen mérhető és monitorozható indikátor, mely segítségével mind az adózó, mind a szabályozó könnyen eldöntheti, hogy az adott társaság további vizsgálatára szükség van-e az adott szabályozás keretében.

Figyelemmel az arányosság követelményére, egyrészt, hogy mekkora volumenű bevétel jelenthet valós adóelkerülési kockázatot és másrészt, hogy a kapcsolódó adminisztratív terhek, esetleges szankciók a kockázat mértékével arányosak legyenek, Magyarországon azon társaságok szabályozás alól való kivételét javasoljuk, amelyek bevétele a vizsgált évben nem éri el a 40-50 millió forintot, vagy eszközeinek könyv szerinti értéke a vizsgált évben nem haladja meg a 400-500 millió forintot.

Ezen tanulmány 3. pontjában ismertetett általános jellemzői között is megjelenő aspektus, hogy az ilyen társaságok nagy mértékben kitéttek a határokon átnyúló passzív jövedelmek mozgatójának. Historikusan a holding, finanszírozó, valamint különböző lízing cégek is magukban hordozzák azt a veszélyt, hogy komoly adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetként tevékenykednek. Ezekre a cégekre jellemző, hogy bevételeik túlnyomó része kamat, jogdíj, osztalékbevételek, pénzügyi lízingből származó bevétel vagy banki és pénzügyi tevékenységből származó bevétel.

Úgy véljük, hogy szükséges egy olyan feltétel megfogalmazása is, amely a postafiók-szervezetek által tipikusan realizált passzív jövedelmeket (kamat, jogdíj, osztalék, pénzügyi lízingből vagy banki és pénzügyi tevékenységből származó bevétel) az adott társaság összes bevételéhez viszonyítja. Tekintettel Magyarország eltérő adópolitikai és gazdasági hátterére, de elismerve a szempont valódi értékét, első körben azt javasoljuk, hogy amennyiben egy társaság összes bevételének kevesebb, mint 75-80%-a nem a felsorolt passzív jövedelemtípusoktól származik, akkor megalapozottan vélelmezhető minden egyéb körülménytől és tényezőtől függetlenül, hogy nem postafiók-szervezet és nem jelent valós adóelkerülési kockázatot Magyarországon.

A fent említett passzív jövedelmek nagy volumenben tipikusan határon átnyúló tranzakciókból származnak, mivel általános adóelkerülési gyakorlat a nemzeti jogszabályok különbözőségének kiaknázása vagy egy adott ország kedvező adóegyezményhálózata által nyújtott előnyök kihasználása. Emiatt úgy véljük, hogy a valós adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek azonosításánál elengedhetetlen feltétel a határon átnyúló tranzakciókban való részvétel. Ezért úgy gondoljuk, hogy amennyiben egy társaság fentebb említett típusú bevételeinek több, mint 60-70%-a határon átnyúló tranzakcióból származik, az adott társaságot a postafiók-szervezetek valós gazdasági jelenlétére ható szabályozás hatálya alá érdemes bevonni.

A fent túlmenően egy valós adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezet csekély tárgyi eszközállománnyal is működni tud az adott országban, például, ha tárgyi eszközei egy másik államban találhatóak vagy vannak bejegyezve. Tekintettel az ilyen típusú üzleti működés tényleges eszközigényére javasoljuk, hogy amennyiben a társaság eszközeinek könyv szerinti értékének 60-65%-a külföldön található, vagy külföldön van bejegyezve, akkor azt a társaságot a szabályozás személyi hatálya lefedje.

Korábbi nemzetközi adóelkerülési szabályok logikájával összhangban javasoljuk azon társaságok szabályozás alá vonásának mellőzését, melyek valamely tőzsdén vagy szabályozott piacra bevezetett vagy ilyen piacokon jegyzett értékpapírral rendelkeznek. Ezen társaságok működése, így a pénzügyi folyamataik, eszközeik és minden jelentős gazdasági tényezőik nyilvánosak és jelenleg is több aspektusból szigorúan szabályozottan és felügyelet alatt működnek.

Hasonló logika alapján nem gondoljuk, hogy a szabályozás hatálya alá kellene vonni a hazai pénzügyi szervezeteket. Ezen szervezetek is szigorú előírásoknak, szabályozásoknak kell, hogy megfeleljenek, emiatt valós adóelkerülési veszélyt nem jelenthetnek.

Minimumkövetelmények

Javaslatunk szerint azon Magyarországon adóügyi illetőséggel rendelkező társaságok, amelyek az előbbieken kifejtett paramétereknek megfelelnek, kötelezhetőek legyenek arra, hogy az éves társasági adó bevallásukban az alább kifejtett minimum feltételeknek való megfelelésükről nyilatkozzanak.

Döntéshozó személyekkel szemben támasztott követelmények

Ahhoz, hogy egy postafiók-szervezet valós gazdasági jelenléte megalapozott legyen, a döntéshozó személyekkel szemben javasoljuk bizonyos követelmények megfogalmazását. Legfontosabb aspektusként annak biztosítását látjuk, hogy a döntéshozó tényleges felelőséggel rendelkezzen a vállalat irányításával kapcsolatban. Ennek megfelelően javasoljuk legalább egy olyan döntéshozó személy előírását, amely jogosult a társaság nevében harmadik felekkel szerződést kötni, a társaság ügyeit intézni. Ezen felül ez a személy vagy rendelkezzen adóügyi illetőséggel Magyarországon, vagy a nemzetközi mobilitást és a gazdasági realitást figyelembe véve a magyar adóügyi illetőség fennállása helyett képes legyen – akár napi szinten – külföldről Magyarországra ingázni.

Jellemző az adószempontból abuzív struktúrákra, hogy abban az országban, ahol a társaság adóügyi illetőséggel rendelkezik, a vezető tisztségviselő nem önálló, hanem együttes képviseleti,

aláírási jogosultsággal rendelkezik. Ennek háttérében az a gyakorlat áll, hogy vannak kifejezetten arra a tevékenységre szakosodott vállalatok, amelyek üzletszerűen biztosítanak más társaságoknak helybeli döntéshozó személyt. Bár ezt a gyakorlatot is alátámaszthatja valós gazdasági érdek (a helyi személy jobban ismeri a helyi viszonyokat, a társaság magyar működésével kapcsolatban valószínűleg megalapozottabb döntést tud hozni), ugyanakkor ez a tevékenység gyakran kapcsolódik adóelkerülési gyakorlat fennállásához. Ilyen esetben az együttes képviseleti joggal biztosítva van, hogy a helyi döntéshozó önállóan ne hozhasson stratégiai jelentőségű döntéseket, ugyanakkor megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak vagy adóhatósági gyakorlatnak. Ezt a jelenséget és a benne rejlő adóelkerülési kockázatokat felismerve javasoljuk korlátozni, hogy egy magyar adóügyi illetőségű döntéshozó legfeljebb hány nem kapcsolt társaságban rendelkezhet aláírási joggal. A jelenlegi gazdasági környezetet vizsgálva úgy véljük, hogy 5-nél több független társaságban nem önálló aláírási joggal rendelkező személy nagy valószínűséggel ténylegesen nem vesz részt a társaság életét jelentősen befolyásoló döntések meghozatalában.

A vezető tisztségviselőnek továbbá tapasztalataink alapján rendelkeznie kell megfelelő képesítéssel (pl.: végzettség, munkatapasztalat) arra, hogy döntést hozhasson a társaság meghatározó tevékenységeivel kapcsolatban. Ez megnyilvánulhat kifejezetten a társaság jogaival és eszközeivel kapcsolatos döntéshozatalban, hiszen ezek közvetlen összefüggésben állnak a társaság jövedelemtermelő képességével.

Döntéshozó szerv ülése

Ahogy azt a jelen tanulmány 4. pontjában, a magyarországi általános gyakorlaton belül megállapítottuk, egy társaság valós gazdasági tevékenységét erősíti az a feltétel, ha a döntéshozó szerv üléseit Magyarországon tartják. A társaság működésével kapcsolatos kulcsfontosságú döntések meghozatala nagy jelentőséggel bír, ezért is képes alátámasztani a valós gazdasági tevékenység helyét. A szerv üléseinek gyakoriságára vonatkozóan, mivel az adott üzleti modelltől és gazdasági helyzettől jelentősen függ, nem javasolnánk konkrét előírásokat. Ugyanakkor megfontolható évi 1 magyarországi döntéshozó szervi ülés megkövetelése, mely gyakorlatot általánosságban nem csak Magyarországon, de több vizsgált államban is követték.

Rendelkezésre álló helyiség

A valós gazdasági jelenlét egyik legkézenfekvőbb és legkönnyebben látható indikátora, ha a társaság rendelkezik az adott országban valamilyen fizikai létesítménnyel vagy valamilyen fizikai létesítményhez való állandó hozzáféréssel. Ennek megfelelően javasoljuk meghatározni, hogy egy társaság valós gazdasági jelenlétének megállapításához magyarországi irodával vagy bármely más olyan fizikai létesítménnyel kell rendelkeznie, amelyet önállóan vagy kapcsolt vállalkozásaival együttesen rendszeresen és zavartalanul használni tud. Nem gondoljuk, hogy saját tulajdonú helyiség előírása arányos kritérium lenne, ugyanakkor annak megkövetelése, hogy ahhoz a társaság szabadon hozzáférjen egy reális előírás lehet. A Magyarországon rendelkezésre álló helyiség önmagában talán nem a legmeghatározóbb kritérium, ugyanakkor a többi kritériummal együttesen teljesítve hozzájárul a valós gazdasági jelenlét megalapozásához és igazolásához.

Munkavállalók

A munkavállalók száma, természete, hozzájuk kapcsolódó költségvonzatok mind olyan megfontolások, melyek erősítik a valós gazdasági jelenlét meglétét egy államban. A munkavállalók könnyen láthatóak, az államok foglalkoztatást szabályozó jogszabályai részletesek és kellő körültekintést igényelnek, mellyel ténylegesen valós tevékenység végzésére kerülhet sor. Ezen túlmenően a munkavállalók által megtermelt nyeresége a társaságnak több módon is visszacsatornázódik az adott állam gazdaságába. Ugyanakkor látni kell, hogy a tipikus postafiók-szervezetek esetében a gazdasági tevékenység nem igényel jelentős humán erőforrás állományt.

A magyar jogrendszerben eddig példa nélküli olyan szabály, amely a valós gazdasági jelenlétet a társaság munkavállalóinak számához kötné. A kutatásunk 3. pontjában, a nemzetközi kitekintés során ezzel kapcsolatban azonban nagyon eltérő példákat láttunk. A fentebb leírtakat mérlegelve és tekintettel arra, hogy a szabályozás a minimumkövetelmények együttes teljesítését követelné meg, a munkavállalók tekintetében javasoljuk a munkavállalók minimum számának előírását.

Annak érdekében, hogy Magyarország a versenyképességét fenntarthassa és továbbra is támogathassa a postafiók-szervezetek megfelelő alkalmazását, azonban fellépjen azok visszaélészerű alkalmazásával szemben, a meglátásunk szerint egy-két teljes állásban

Magyarországon foglalkoztatott munkavállaló előírása megfelelő követelmény. Megjegyezzük továbbá, hogy a magyarországi piaci viszonyokat szem előtt tartva jelen javaslatot a bevezetés után megfelelő idő elteltével felülvizsgálni és a gyakorlat alapján a sajátos magyar viszonyok tekintetében esetlegesen módosítani is lehetséges.

Jogkövetkezmények

Véleményünk szerint jelenleg kevés konkrét szankció jellegű jogkövetkezmény van életben abban az esetben, ha egy állam tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetet azonosít. Úgy véljük, hogy több szankció jellegű jogkövetkezmény alkalmazása szükséges a tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetekkel szemben.

Annak érdekében, hogy a jelentési kötelezettség elérje a jelen tanulmányban megfogalmazott célokat, azaz, hogy hatékonyan fellépessen a hazai káros adóversennyel szemben, a következő jog- és adókövetkezményekre adunk javaslatokat:

Első lépésként a szabályozás hatálya alá vont társaságok, a megfogalmazott minimumkövetelmények teljesítésével kapcsolatban a NAV-nak kötelesek legyenek nyilatkozatot benyújtani.

Véleményünk szerint a postafiók-szervezetekkel kapcsolatos nyilatkozat előírása olyan formanyomtatványon lenne célszerű, amelyet az adózók eleve évente kitöltenek és ismernek. Mivel Magyarországon a társasági adóbevallás elkészítése minden belföldi és külföldi vállalkozó számára kötelező, amelyek a társasági adó törvény hatálya alá esnek, ezért indokoltnak tartjuk ennek a nyomtatványnak a frissítését. A magyar társasági adóbevallás több hasonló esetben frissült már, például legutóbb a 2022-es adóévvvel kapcsolatban lett kötelező eleme a szokásos piaci árral kapcsolatos adatszolgáltatás. Meglátásunk szerint ez egy jól működő modell, amit a postafiók-szervezetek kiszűrésére is alkalmazni lehet. Mivel az éves beszámolók letétbe helyezésének határideje és a társasági adó bevallás benyújtásának határideje ugyanarra a napra esnek, ezért a követelményeket, azaz a lent tételesen felsorolt nyilatkozatokat könnyen teljesíthetik az adózók, mivel azok részben az adott évi beszámolóban szerepeltetett adatokon alapulnak.

Azon jelentésre köteles társaságok, akik elmulasztják ezen kötelezettségüket a megadott határidőn belül vagy azt hibásan teljesítik, illetve teljesítik, azonban a jelentésben megadott adatok alapján nem felelnek meg a minimum jelenlétre vonatkozó feltételeknek, az adott adóévben tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetnek minősülnek Magyarországon.

Azon társaságok vonatkozásában pedig, akik a fentiek alapján postafiók-szervezetnek minősülnek, az alábbi szankciókat fogalmazzuk meg, amelyeket arányosnak tartunk és úgy véljük, hogy alkalmasak a kívánt hatás elérésére:

1. A NAV-tól igényelt **illetőségigazolásukon**, - amelyet Magyarországon kívüli felhasználásra igényeltek - szerepeltetni kell, hogy postafiók-szervezetnek minősülnek. Véleményünk szerint ez rákényszerítheti a társaság döntéshozóit, hogy több hangsúlyt fektessenek valós gazdasági tevékenység kiépítésére és kellő mértékű elrettentés az agresszív adótervezés és adóelkerülési gyakorlat folytatásától.
2. A társaság postafiók-szervezeti minősítésének adóévben esedékes **NAV kockázatelemzése során** a társaságot eggyel rosszabb kategóriába javasoljuk sorolni. A fokozott monitorozás által a postafiók-szervezetnek minősülő társaság gyakrabban felmerülő adóellenőrzésekre számíthat.
3. A gyakorlatban az egyik legtöbbször megjelenő jogkövetkezmény a **pénzbírság**, amely általánosságban kellő elrettentéssel bír, és azonnali bevételi forrás a költségvetésnek. Úgy gondoljuk, hogy ilyen büntető jellegű jogkövetkezmény alkalmazása arányos és célszerű lehet a postafiók-szervezetekkel szemben is. Emiatt javasoljuk, hogy abban az adóévben, amikor egy társaság másodjára kapja meg a postafiók-szervezeti minősítést, akkor bírság kiszabására kerüljön sor. Ennek mértéke a postafiók-szervezetek árbevételének volumenéből kiindulva kezdetben 2 – 10 millió forint között kerülhetne megállapításra. Tekintettel az esetleges szabályozás újdonságára, valamint a nemzetközi hasonló fellépés hiányára, javasoljuk először alacsonyabb bírságvérték kiszabásának megfontolását, melyet a későbbiekben a tapasztalatok függvényében emelni lehet.
4. Továbbá javasoljuk a nemzetközi információcsere és transzparencia elősegítése és a hazai adókerülés elleni hatékonyabb fellépés érdekében, hogy a NAV egy nyilvánosan vezetett

listában sorolja fel az adott adóévben postafiók-szervezetnek minősített valamennyi társaságot.

Véleményünk szerint a fent megfogalmazott szankciók, jog- és adókövetkemények a postafiók-szervezetnek minősített társaságokkal szemben az ezen tanulmányban megfogalmazott célokhoz képest arányosak. Azonban fenntartjuk annak a lehetőségét, hogy a jövőben ennél szigorúbb, vagy akár enyhébb szankciókra lesz majd szükség Magyarországon a postafiók-szervezetek jelentette adóelkerülési kockázatok kezelésére.

Méltányossági kérelem

A fentebb leírt javaslatok nyomán alapvetően úgy véljük, hogy megalapozottan azonosíthatóak a valós adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetek, és ilyen esetben a megfogalmazott szankciók és más jellegű jogkövetkezmények arányos és hatékony eszközök a kockázat kezelésére. Ugyanakkor, ahogy azt számos jogi rendelkezés is elismeri, előfordulhat olyan eset, amikor egy társaság nem tudja teljesíteni a meghatározott minimumkövetelményeket. Az ilyen jellegű *vis maior* eseteknek méltányossági alapon úgy véljük meg kell jelenniük a szabályozásban azáltal, hogy a társaság meghatározott esetben bizonyíthatja, hogy ellentétben az előzetes megállapítással, nem tényleges adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezet¹¹.

A NAV méltányossági jogköre az Art. alapján jelenleg is kiterjed egyes szankciók alkalmazásának teljes vagy részleges mellőzésére és a fizetési kedvezményre irányuló eljárásokra. Ilyen alapon van lehetőség például az adóbírság, mulasztási bírság mérséklésére az adóhiány keletkezésének körülményeire és az adózó jogellenes magatartásának súlyára, gyakoriságára tekintettel. Méltányosság gyakorlására a NAV-nak jelenleg is hivatalból és kérelemre is van lehetősége. Jelen esetben a kérelemre történő méltányosság intézményét javasoljuk alkalmazni a szabályozás hatékonysága és alapvető működési elve (a kritériumoknak való nem megfelelés esetén postafiók-szervezetnek minősítés) miatt.

¹¹ Ezt a jogot a jelenlegi irányelv javaslat is elismeri a (10) bekezdésben: „El kell ismerni, hogy az, hogy egy vállalkozás adózási szempontból ténylegesen végez-e gazdasági tevékenységet, vagy főként adókikerülési vagy adócsalási célokat szolgál-e, végső soron a tényektől és körülményektől függ. Ezt mindig, minden egyes konkrét vállalkozást illetően eseti alapon kell értékelni. Ezért azoknak a vállalkozásoknak, amelyek esetében fennáll a vélelem, hogy adózási szempontból nem rendelkeznek minimális tartalommal, jogosultaknak kell lenniük arra, hogy bizonyítsák ennek ellenkezőjét, többek közt azt, hogy nem elsődlegesen adózási célokat szolgálnak, és megcáfolják ezt a vélelmet.”

A fentiek mentén azon társaságok számára, akik nem felelnek meg a minimum jelenléttel kapcsolatos követelményeknek valamely rajtuk kívül álló, elháríthatatlan ok miatt, valamint minden tőlük telhetőt megtettek annak elkerülése érdekében, úgy gondoljuk, hogy lehetőséget kell biztosítani arra, hogy előadják körülményeiket a hatóságok előtt és méltányossági kérelmet nyújthassanak be ezzel kapcsolatban. Például előfordulhat, hogy elháríthatatlan okból nem tudja teljesíteni a legalább egy magyar adóügyi illetőségű döntéshozó személlyel szemben támasztott követelményt a következő esetben: a magyar ügyintéző lemond, azonban a végső anyavállalat külföldön csődvédelmi eljárás alatt áll, ezáltal az adott helyzetben egy ország élére döntéshozót nem, vagy csak jelentős késedelemmel tud kinevezni. Ebben a konkrét, valamint hasonló esetekben belátható, hogy a meghatározott jogkövetkezmények alkalmazása igazságtalan és aránytalan lenne.

A társaság méltányossági kérelmében elő kell, hogy adjon olyan bizonyítékokat, amelyek alátámasztják azokat a körülményeket, amelyekre hivatkozik.

A fentiekhez hasonlóan bizonyítékként szolgálhat akár a megalapítása és létezése mögötti valós üzleti indokok alátámasztása, például azáltal, hogy bemutatja, hogy nem egy olyan nemzetközi struktúra része, amelynek fő célja valamely adóelőny megszerzése vagy, hogy rendelkezik a tevékenysége végzéséhez szükséges mértékű és minőségű erőforrásokkal.

A kérelem tartalmazhat továbbá kötelezettségvállalást is, hogy amennyiben önhibáján kívül a társaság valamelyik minimumkövetelménynek éppen a vizsgált időszakban nem tudott eleget tenni, ezt milyen időn belül és pontosan hogyan tudja javítani.

Abban az esetben, ha az adóhatóság elfogadja a társaság méltányossági kérelmét, akkor az érintett adóévben és az utána következő legfeljebb három adóévben (abban az esetben, ha lényeges tények és körülmények nem változnak) úgy kelljen tekinteni, hogy a társaság cáfolta a vélelmet és nem minősül postafiók-szervezetnek Magyarországon.

Bekövetkezhet tehát olyan helyzet is méltányosság következtében, hogy egy társaság nem teljesíti a minimum jelenléti követelményeket, és mégsem minősül valós adóelkerülési kockázatot jelentő postafiók-szervezetnek.

Összességében tehát az vizsgált országok által használt követelményeket együtt javasoljuk alkalmazni a visszaélészerűen alkalmazott postafiók-szervezetek visszaszorításában Magyarországon egy rugalmas szabályrendszer bevezetésével, amely átlátható, nem ró túl nagy terhet az adózókra, viszont megfelelő biztonságot és kiszámíthatóságot nyújt a Magyarországon működő vállalkozásoknak. Javasoljuk a szabályozást (feltételeinek, minimumkövetelményeinek, jogkövetkezményeinek) bizonyos időközönként felülvizsgálni, annak érdekében, hogy a nemzetközi megközelítéssel mindig arányos legyen és a szükséges mértékre szorítkozzon. Több esetben tapasztaltuk nemzetközi szinten is, hogy akár már egy nyilvános lista közzététele is sokszor elegendő elrettentő erővel bír bizonyos adóelkerülési gyakorlatok visszaszorításában.

Korlátozás

A jelen tanulmányban megfogalmazott javaslatok nem minősülnek sem jogi, sem pedig adótanácsnak. A tanulmányban hivatkozott országok jogi szabályozásaival, valamint a bevett gyakorlatokkal kapcsolatban minden esetben helyi tanácsadóval szükséges konzultálni a részletekről, a tanulmányban feltüntetett információkra önmagukban hagyatkozni nem lehet. A téma komplexitásából és a tanulmány céljából adódóan elképzelhető, hogy mások más, a tanulmányban feltüntetettekkel nem teljes mértékben megegyező következtetésekre jutnának, különös tekintettel arra az esetre, ha nem Magyarország, hanem más országok adójogszabályait tekintik kiinduló pontnak.

Felhasznált és hivatkozott irodalom:

- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
- 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
- 2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról
- 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
- E. van der Does de Willebois, Emily M. Halter, Robert A. Harrison, J. Won Park and J.C. Sharman, 'The Puppet Masters – How the corrupt use legal structures to hide stolen assets and what to do about it', International Bank for Reconstruction and Development / World Bank, 2011.
- M. Aydogdu, C. Shekhar and V. Torbey, 'Shell companies as IPO alternatives: an analysis of trading activity around reverse mergers', Applied Financial Economics, 17:16, pp. 1335-1347
- Vezekényi Ursula, Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényhez
- Joint declaration of V4 finance ministers on the cooperation in the financial area, 2020 (aláírta: Tadeusz Kościński, Varga Mihály, Eduard Heger, és Alena Schillerová)
- <https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/erosodik-a-visegradi-oroszagok-penzugyi-es-gazdasagi-egyuttmukodese>
- „A fedőszervezetek adózási célú, visszaélésszerű felhasználásának megelőzésére irányuló szabályok megállapításáról és a 2011/16/EU irányelv módosításáról” szóló Európai Bizottsági irányelv tervezetének 2023. január 17-i szövegezése: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0004_EN.html
- IBFD - Abuse through the Use of Shell Companies and Arrangements for Tax Purposes in the European Union: Feedback on the EU Consultation by the IBFD Task Force on EU Law: <https://www.ibfd.org/shop/journal/abuse-through-use-shell-companies-and-arrangements-tax-purposes-european-union>
- IBFD - Pasquale Pistone, João Félix Pinto Nogueira, Alessandro Turina and Ivan Lazarov - Abuse, Shell Entities and Right of Establishment: A Plea for Refocusing Current Proposals and Achieving Deeper Coordination within the Internal Market: https://www.ibfd.org/sites/default/files/2023-04/free_article_april_2023_abuse_shell_entities_and_right_of_establishment_-ibfd.pdf
- <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/Business+Law+Review/40.3/BULA2019016>
- <https://economictimes.indiatimes.com/industry/banking/finance/tax-evasion-money-laundering-via-shell-companies-set-to-get-tougher/articleshow/86572633.cms?from=mdr>
- <https://www.wider.unu.edu/publication/incorporation-offshore-shell-companies-indicator-corruption-risk-extractive-industries>
- <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264218970-en.pdf?expires=1694504688&id=id&accname=quest&checksum=229126F8C5EB72C817580ACE35E8D322>

Building a better
working world

- IBFD - The Substance Requirement and the Future of Domestic Anti-Abuse Rules within the Internal Market: <https://www.ibfd.org/shop/journal/substance-requirement-and-future-domestic-anti-abuse-rules-within-internal-market>
- IBFD – Substance requirements in post-BEPS international tax planning: <https://www.ibfd.org/shop/training/substance-requirements-post-beps-international-tax-planning>
- IBFD tax research series Volume 2. - International Tax Structures in the BEPS Era:
- An Analysis of Anti-Abuse Measures: https://www.ibfd.org/sites/default/files/2021-12/15_043_International%20tax%20structures%20in%20the%20beps%20era%20_final_web.pdf
- Tax avoidance – fighting the use of shell entities and arrangements for tax purposes: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12999-Tax-avoidance-fighting-the-use-of-shell-entities-and-arrangements-for-tax-purposes/public-consultation_en
- Letterbox companies – Overview of the phenomenon and existing measures: executive summary: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0334d8fa-5193-11ec-91ac-01aa75ed71a1>
- Carl Pacini, Nicole Forbes Stowell - Panama Papers and the Abuse of Shell Entities: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/978-1-78973-417-120201023/full/html>
- IBFD - Working Paper Abuse through the use of shell companies and arrangements for tax purposes in the EU Feedback to the EU consultation by the IBFD task force on EU law: https://www.zbw.eu/econis-archiv/bitstream/11159/495802/1/EBP080426565_0.pdf
- <https://www.government.nl/latest/news/2021/11/22/high-number-of-shell-companies-detrimental-to-the-netherlands-says-committee>
- <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/the-immeasurable-tax-gains-by-dutch-shell-companies>
- https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/Mp_finroudraft%20DP.pdf
- The Proposed Unshell Directive – The Luxembourg and Netherlands Approach: https://www.ibfd.org/sites/default/files/2022-06/Luxembourg_Netherlands%20-%20The%20Proposed%20Unshell%20Directive%20%E2%80%93%20The%20Luxembourg%20and%20Netherlands%20Approach%20-%20IBFD.pdf
- IBFD - Supreme Administrative Court gives first decision on application of domestic substance-over-form rule in tax treaty context: <https://www.ibfd.org/shop/journal/supreme-administrative-court-gives-first-decision-application-domestic-substance-over>
- Contractual Allocation of Risks and Substance: The Acer Case: <https://www.ibfd.org/shop/journal/contractual-allocation-risks-and-substance-acer-case>
- Unofficial English translation of Circular LIR 56-1 and 56bis-1: <https://www.tiberghieneconomics.com/images/PDF/Circular%20LIR%2056-1%20and%2056bis-1%20UNOFFICIAL%20ENGLISH%20TRANSLATION.pdf>